

KVALITETSREDOVISNING
FÖR VUXENUTBILDNINGEN INKL. SFI
I STOCKHOLMS STAD
LÄSÅRET 2007-2008

Innehållsförteckning

Läsanvisning.....	3
Inledning.....	3
Kvalitetsarbetet på enheterna	3
Anvisningarna	3
Delaktighet studerande och personal.....	4
Kvalitetsredovisningarnas kvalitet	4
Genomförda brukarundersökningar under våren 2008.....	5
Spindeln.....	6
Uppföljning från skolverkets inspektion 2007	6
Organisatoriska förutsättningar	8
Målgrupper och inriktning.....	8
Utbildningsanordnare	9
Lärarbehörighet	10
Antal studerande inom sfi och studievägar.....	11
Antalet studerande inom särvox	12
Antal studerande inom vuxenutbildningen.....	13
Uppföljning av läroplansmålen inom sfi	15
Kunskap och lärande	15
Normer och värden.....	17
Ansvar och inflytande	18
Utbildningsval – arbete och samhällsliv.....	19
Betyg och bedömning.....	20
Uppföljning av läroplanens övergripande mål inom – grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt särvox.....	22
Kunskap och lärande	22
Normer och värden.....	26
Ansvar och inflytande	27
Utbildningsval – arbete och samhällsliv.....	28
Betyg och bedömning.....	29
Utvecklingsområden.....	29
Bilaga till kvalitetsredovisningen för läsåret 2007/2008	32

Läsanvisning

Redovisningen börjar med ett gemensamt kapitel kring det lokala kvalitetsarbetet, sammanfattning av brukarundersökningarna och förutsättningarna för de tre skolformerna. Därefter följer korta redovisningar av läroplansmålen - ett avsnitt för sfi, och ett avsnitt för grundläggande och gymnasial vuxenutbildning, inkl. sÄrvux. Kvalitetsredovisningen avslutas med förslag till utveckling. Bilaga med sifferunderlag finns sist i dokumentet.

Inledning

I detta dokument återges en övergripande bild av de tre olika utbildningsformerna inom stadens vuxenutbildning, d v s sfi - svenska för invandrare, sÄrvux samt grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Betoningen är på uppnådda resultat samt kvalitetsarbetet i stort.

Utbildningarna styrs av nationella mål i skollag, förordningar, läroplan och kursplaner. Stockholms stads mål för vuxenutbildningen utgår från de nationella målen och återfinns i stadens budget, skolplan samt i utbildningsnämndens verksamhetsplan. Målen finns därutöver nedbrutna och reglerade i de avtal förvaltningen tecknar med de privata utbildningsanordnarna. De kommunala anordnarna verkar under lika förutsättningar som de privata. Varje enhet har utifrån de övergripande målen att upprätta en arbetsplan/verksamhetsplan som genomförs av dessa mål och riktlinjer.

Kvalitetsredovisningen syftar till att främja det interna kvalitetsarbetet och därmed måloppfyllelsen inom vuxenutbildningen. Kvalitetsredovisningen har karaktären av en utvärdering av den egna verksamheten under föregående läsår och är därmed ett av enheternas viktigaste dokument. Kvalitetsredovisningen utgör ett naturligt underlag för dialog mellan förvaltning/beställare och den lokala anordnaren/utföraren. Den utgör även ett viktigt underlag för strategiska beslut samt fångar upp utvecklingsområden på olika nivåer i staden. Enheternas kvalitetsredovisningar ska finnas tillgängliga på respektive enhets hemsida.

Denna samlade kvalitetsredovisning bygger på enheternas kvalitetsredovisningar, genomförda brukarundersökningar och Spindeln - ett uppföljningsverktyg inom den gymnasiala vuxenutbildningen. Vidare bygger redovisningen på erfarenheter och kunskaper som förvaltningen tillägnat sig genom de enskilda dialoger som genomförs mellan avdelningsledning och samtliga anordnare. Erfarenhet och kunskap från den tillsyn som utövas av de rektorer som ansvarar för myndighetsutövningen för de externa anordnarna samt övrigt kontinuerligt uppföljningsarbete ligger också till grund för denna redovisning. Under våren inbjöds alla utbildningsanordnare till en resultatdialog med skolborgarrådet. Områden som diskuterades var likabehandling, kunskapsutveckling och resultat samt kvalitetsarbetet i stort.

Kvalitetsarbetet på enheterna

Anvisningarna

Under ett antal år har nu gemensamma anvisningar funnits som stöd för enheterna i deras arbete med kvalitetsredovisning. Nytt för i år är att preciserade anvisningar tillkommit även för enheternas arbetsplaner. Arbetsplanen skulle lämnas in till förvaltningen i anslutning till kvalitetsredovisningen den 1 september. Dock har förvaltningen inga synpunkter på när dokumenten upprättas. Tanken är ju att dokumenten skrivs för i första hand den enskilda enheten där de ska vara aktiva dokument som kan revideras allteftersom fram till dess att de lämnas in. I de flesta fall upplevs det tyvärr inte så på enheterna. Ett antal anordnare anser att arbetsplanen ligger helt fel i tiden även om man rent praktiskt uppskattar att man kan klippa och klistra lätt mellan de båda dokumenten. Arbetsplanerna kommenteras inte i denna redovisning, de ligger däremot till grund för förvaltningens verksamhetsplan.

Tanken med att föra ihop de båda dokumenten var att upptäckta utvecklingsområden direkt kan överföras till kommande arbetsplan och förra årets utvecklingsområden skulle inleda aktuell kvalitetsredovisning. Detta konststycke har många klarat men följsamheten efter de givna rubrikerna varierar stort. Förvaltningen bör självkritiskt ställa sig frågan nu om anvisningarna var alltför omfattande och ogenomträngliga.

Slutsats: Förvaltningen bör ställa sig frågan, dels om anvisningarna är alltför omfattande dels om allt kan följas upp och återkopplas i dialogerna.

Delaktighet studerande och personal

Enheterna skall beskriva hur personal och studerande varit delaktiga i processen att ta fram underlag till kvalitetsredovisning och arbetsplan. I så gott som alla redovisningar har man nämnt att personalen varit delaktig i framtagandet av dokumentet. Hos en del anordnare beskrivs processen mer ingående som t.ex. hur man via planeringsdagar, APT och arbetsmiljömöten diskuterat och arbetat med separata avsnitt och eventuella utvärderingar. Dessa former följs upp och återkopplas till ledningen och justeras och revideras alltefter. Några anordnare beskriver endast med ett fåtal ord att personalen varit delaktig. Hur de studerande fångas upp i kvalitetsarbetet är mer knapphändigt beskrivet men även här skiljer det sig åt. Vissa anordnare återger att man har sin runda-bords samtal, dialogmöten och studeranderåd medan andra beskriver hur svårt det är att få med vuxenstuderande i processen. Antingen beror det på att den enskilde har svårt med språket, har alltför lite tid till annat än studier eller så är man bara inne i systemet för en eller två kurser och har inget intresse i frågan. ABF beskriver väl hur deras kvalitetsarbete pågår året runt och hur personal och studerande involveras.

Slutsats: Jämfört med föregående år har inga dramatiska förbättringar skett. Förbättringsutrymme finns.

Kvalitetsredovisningarnas kvalitet

Samtliga anordnare utom en, Academedia, har lämnat in kvalitetsredovisningar. De enheter som har både sfi och vuxenutbildning har lämnat en redovisning för respektive skolform. Kvalitetsredovisningarna kvalitet är även i år mycket ojämn. Generellt är redovisningarna från extern regi av högre kvalitet än de från egen regi. Kanske inte så anmärkningsvärt då privata sektorn har en längre tradition av att arbeta systematiskt och mätbart. Om man ska våga sig på en betygssättning på inlämnat material så måste hela skalan användas alltifrån IG till MVG. Några enheter har i år en sämre redovisning än för föregående läsår. Det finns en enhet som sticker ut på ett mycket positivt sätt och det är Lernia Sfi. Deras redovisning innehåller avgränsade mål utifrån läroplansmålen, ett relevant arbetssätt som just beskriver hur de ska nå dessa specifika mål och resultatet. Därutöver görs en relevant bedömning och analys av resultatet. Lernia Sfi använder sig av balanserade styrkort där det tydligt framgår hur långt man nått i sin måluppfyllnad. Man är också självkritisk och pekar på hur svårt det är att fokusera på uppföljning och inte bara på kvalitet och utveckling. NTI som även i år lämnar en utmärkt redovisning avslutar varje målområde med hur väl man har uppfyllt målet. I toppskiktet finns även Jensen Education. Gemensamt för dessa är att de är lättlästa och strukturen håller igenom hela redovisningen, från förra årets utvecklingsområden till nu aktuella utvecklingsområden. Vid redovisning av resultat och analys använder man sig av resultatet från gemensamma och egna brukarundersökningar. Flera anordnare bla Lärgården och Sweja gör genomarbetade analyser vilket är glädjande.

Hos några anordnare måste ett utvecklingsarbete till, där saknas alltför mycket i struktur, innehåll och en analys av läsarens insatser har inte förekommit. Vid de dialoger som avdelningsledningar har under hösten kring kvalitetsredovisningen betonas vikten därav. Detta har fått till följd att några enheter reviderar sina redovisningar och en skriver om den helt.

De redovisningar som befinner sig i mellanskiktet har ofta svårt med analysen. Deras kommande utvecklingsområden tar inte avstamp i den analys som borde ha gjorts på de resultat som eventuellt är redovisade. Målen hänger sällan ihop med arbetssätten och resultaten är inte alltid kopplade till målen. Några enheter har även alltför många mål uppsatta och inte alltid nedbrutna och anpassade till just sin verksamhet. Målen är heller inte alltid mätbara och ofta blandas arbetssätt ihop med målen.

Påpekas bör att enheter som har en redovisning av hög klass inte per automatik har höga kunskapsresultat eller en högre andel nöjda studerande. Men vid en sammanvägning av dessa tre komponenter dvs. en välformulerad, innehållsrik och fokuserad kvalitetsredovisning, hög andel godkända betyg samt nöjda brukare är det en av stadens anordnare som uppfyller dessa kriterier - Jensen Education.

Slutsats: Ett fortsatt utvecklingsarbete krävs på ett flertal enheter.

Genomförda brukarundersökningar under våren 2008

Stockholms stads utrednings- och statistikkontor, USK, har på uppdrag av förvaltningen genomfört tre brukarundersökningar under våren 2008. Alla tre skolformerna sfi, kommunal grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt särvux omfattades. Undersökningarna är genomförda på liknande sätt som tidigare år vilket gör de jämförbara över tid.

Inom sfi har brukarundersökningar genomförts 2001, 2002, 2003 samt 2006. Inom komvux har undersökningar gjorts åren 2002, 2003 och 2005 och inom särvux har brukarundersökningar genomförts tidigare 2003 och 2005.

Förvaltningen inbjöd i juni samtliga anordnare tillsammans med USK till ett dialogseminarium kring resultaten från de genomförda undersökningarna.

Sammanfattningsvis är det positiva resultat, studerande trivs med sin utbildning och lär sig det de behöver och kan rekommendera sin skola till andra. Nedan följer ett sammandrag från USK;

Nära 8 av 10 studerande på komvux och sfi instämmer i påståendet om de är nöjda med utbildningen och bland studerande på Särvux uppger 84 % att de alltid trivs i skolan. De som studerar på komvux och sfi hos en extern anordnare är något mer nöjda med sin utbildning än de som valt en kommunal anordnare. Likaså finns skillnader mellan hur nöjd man är i olika studerandegrupper. Studerande på studieväg 2 är exempelvis mer nöjda med sfi-studierna än studerande på studieväg 3. Inom Komvux finner vi att studerande på gymnasienivå är mer nöjda med utbildningen än de som läser på grundläggande nivå.

Oavsett utbildningsform delar de studerande ut höga betyg för lärarnas arbetsinsats. Särskilt tydligt är det inom sfi där den övergripande nöjdheten med lärarna ökat med 28 procentenheter jämfört med 2006. En möjlig förklaring till ökningen kan vara att de sfi-studerande tycker att lärarna är tydligare med vad de studerande kommer att lära sig på kursen, vad som förväntas av dem och talar om deras resultat i högre utsträckning än vad som ansågs i undersökningen 2006.

Likaså ger de studerande på komvux höga betyg till lärarnas förmåga att undervisa. 74 % uppger att de är ganska eller mycket nöjda med denna egenskap. Studerande på Särvux fick frågan om de tycker att lärarna lyssnar på vad eleverna tycker, om de får den hjälp de vill ha och om man lär sig bra saker i Särvux. På samliga dessa frågor svarar runt 80 % ja.

Särvux

Genomgående i 2008 års undersökning är andelen positiva något lägre än 2006 i frågor som rör undervisning, trygghet och trivsel, utrustning och lokaler samt information. Dock visar resultatet att de

studerande på sÄrvux tycker att kamratskapet har blivit bÄttre, och att andra studerande lyssnar mer pÅ vad man tycker.

I Årets undersökning är det dock färre än tidigare År som säger till andra att det alltid är bra i SÄrvux. Även andelen som är nöjda med lektionerna har minskat med 8 procentenheter jämfört med undersökningen 2005.

Vux

Åtta av tio komvux-studerande kan rekommendera sin skola till andra, vilket är ett mycket gott betyg. De studerande framhåller att de är särskilt nöjda med kursinnehållet och lärarnas undervisning. Intressant att notera är dock att andelen som är nöjda med hur IT används i undervisningen minskat från 76 % År 2005 till 47 % 2008. Sämst betyg för IT-användningen får de kommunala skolorna.

Enligt de studerande pÅ komvux finns mer att önska vad gÄller arbetsmiljön i skolan. I dessa frÅgor finns en hÖgre andel missnöjda än vid bedömningen av övriga skolaspekter. 12-13 % av de studerande uttrycker missnöje med undervisningslokalerna, lokaler för självstudier och grupparbete liksom tillgången till datorer programvara och övrig teknisk utrustning. Fler ändå är kritiska till tillgången till pentry och matplats.

Sfi

54 % av de sfi-studerande planerar fortsatta studier och arbete efter sfi-kursen vilket är en ökning med 7 procentenheter jämfört med 2006 och 10 procentenheter jämfört med 2003. Intressant att notera är också att andelen som är osäkra pÅ vad de ska göra efter kursen stadigt minskar mellan åren. Resultatet visar att nära hälften (49 %) arbetar hel eller deltid parallellt med sfi-studierna.

80 % av de sfi-studerande anser att det är viktigt med studiebesök. Dock uppger endast 20 % att studiebesök är vanligt förekommande. Resultatet kan tolkas som att de studerande gärna vill se mer av såväl företagsbesök, besök av personer som representerar olika yrkesroller i samhället och mer studiebesök. Resultatet visar också att det är något vanligare med företags- och personbesök hos externa anordnare än hos kommunala.

Relevanta delar från brukarundersökningarna kommenteras vidare under resp. läroplansområde.

Spindeln

Utöver ovan beskrivna brukarundersökningar genomförs tvÅ gånger per År ”Spindeln” ett uppföljningsverktyg som förvaltningen förfogar över. Spindeln är webbaserat och innehåller 16 frÅgor/pÅståenden som studerande inom komvux besvarar via enheternas försorg. FrÅgorna rör trivsel, bemötande, inflytande etc. PÅ en fyrgradig skala kan resultatet jämföras över tid enskilt och med andra enheter eller totalt. Tyvärr är svarsfrekvensen dålig hos de flesta anordnare, alltifrån 17 % till toppnoteringen 65 % hos Jensen Education. Resultaten måste därmed användas med viss försiktighet. Till det kommer att anordnarnas storlek varierar kraftigt. Förvaltningen kommer att intensifiera uppföljningen av Spindeln och även omarbete vissa frÅgor.

Uppföljning från skolverkets inspektion 2007

Under januari – mars 2007 genomförde Skolverket inspektion inom vuxenutbildningen Följande brister framkom: likabehandlingsplanerna uppfyller inte gÄllande krav, individuella studieplaner upprättas inte till alla studerande, alla studerande får inte det stöd de behöver, betygssättningen följer inte gÄllande bestämmelser pÅ alla enheter samt lärare saknar utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva hos tvÅ anordnare. Vidare erbjuds inte hem- och konsumentkunskap inom den grundläggande delen och innehållet i lokala kurser strider mot

förordningen. Bristerna var inte angivna per anordnare utan återgavs i Skolverkets rapport i generella termer.

Varje anordnare beskrev individuellt hur man skulle åtgärda de brister man ansåg sig ha och dessa beskrivningar låg till grund för enskilda dialoger. Förvaltningen ansåg att bristerna var åtgärdade under december månad 2007. Vid uppföljning och kontroll vid dialogsamtalen hösten 2008 har förvaltningen försäkrat sig om att identifierade brister inte kvarstår.

Beträffande de två sistnämnda bristerna på kommunnivå är de åtgärdade.

Därutöver måste svagheter åtgärdas och förbättras på förvaltningsnivå bla påtalades bristen i att staden inte följer upp effekterna av studierna för den enskilde individen. Med anledning därav har det under innevarande år planerats en effektstudie för vuxenstuderande som avslutar sina studier under våren 2008. Undersökningen genomförs våren 2009 tillsammans med Göteborg och Malmö.

Skolverket ansåg även att målluppfyllelsen gentemot de övergripande läroplansmålen också behöver förbättras. Jämfört med föregående år anser förvaltningen att integreringen är mer påtaglig i den senaste redovisningen, majoriteten av anordnarna hämtar sina mål och åtaganden utifrån de givna läroplansmålen.

Organisatoriska förutsättningar

Vuxenutbildningen i Stockholm utmärks sedan många år av valfrihet och flexibilitet och staden har sedan början av 2000-talet upphandlat utbildning parallellt med drift av egen regi. Valfrihet för den enskilde studerande att välja anordnare infördes i praktiken redan under Kunskapslyftets införande 1997 då staden genom upphandling erbjöd utbildning hos närmare fyrtioålet anordnare. Inom sfi trädde valfrihetssystemet i kraft år 2001 då sfi konkurrensutsattes första gången. Den enskilde studerande väljer alltså själv anordnare, omfattning, studietakt och tidpunkt för sina studier.

Sedan 1 juli 2007 är all vuxenutbildning organiserad till vuxenutbildningsavdelningen, en av tre driftsavdelningar inom utbildningsförvaltningen. Avdelningen har ansvar för att tillhandahålla vuxenutbildning på lika villkor för invånare i Stockholm och ansvarar för planering, kursutbud, uppföljning, intagning, studie- och yrkesvägledning samt utveckling.

Under året finns möjlighet att påbörja studier vid fem tillfällen inom gymnasial vuxenutbildning men inom den grundläggande vuxenutbildningen och inom sfi startar kurser kontinuerligt. All intagning till studier sker via stadens centrala enhet Vuxenutbildning Stockholm. Vid denna enhet återfinns också stadens samlade studie- och yrkesvägledning och testverksamhet samt rektorsfunktionen för den upphandlade verksamheten. Vid enheten finns även Vuxenteamet som stödjer och uppmuntrar studerande med funktionshinder.

Under läsåret 2007/2008 har inga förändringar skett när det gäller avtal och samtliga anordnare – externa och kommunala är desamma som föregående år. Endast marginella förändringar har skett gällande kursutbudet. Sfi har blivit mer yrkesinriktat och samarbete med stadens Jobbtorg har inletts vilket resulterat i vissa specialiserade uppdragsutbildningar. Till följd av minskade resurser har antalet studerande inom vuxenutbildning dock sjunkit avsevärt. Begränsningar i intagningen blev ett faktum, något som de flesta anordnare fått känna av och också har kommenterat i sina kvalitetsredovisningar.

Målgrupper och inriktning

Sfi-undervisningen vänder sig till målgruppen invandrare och flyktingar som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället. Sfi-undervisningen är uppdelad i tre olika studievägar utifrån de studerandes bakgrund och studieförutsättningar; studieväg 1 vänder sig till analfabeter och andra kortutbildade, studieväg 3 till högutbildade med kunskaper i ett germanskt språk och goda studieförutsättningar och studieväg 2 till övriga. Varje studieväg är sedan uppdelad i två kurser.

Särvux bedriver utbildning/undervisning för vuxna med utvecklingsstörning, autism eller förvärvat hjärnskada. Kursplaner för Särvux motsvarar obligatoriska sarskolan samt delar av gymnasiesarskolan. De övergripande målen inom särvux är att utbildningen utifrån den enskilda studerandes förutsättningar och behov ska ge sådana kunskaper som denne behöver för att bättre klara arbete, boende, fritid och fortsatta studier.

Grundläggande vuxenutbildning motsvarar grundskolans nivå och är anpassad efter vuxnas behov. Utbildningen riktar sig till studerande som behöver komplettera eller repetera sina kunskaper. De personer som har annat modersmål än svenska måste ha godkänd sfi (kurs D) eller motsvarande kunskaper i svenska för att få studera på grundläggande nivå. Vissa kurser kan dock studeras trots att sfi-undervisningen ej är avslutad. (Förekommer dock bara i begränsad omfattning). Gymnasial vuxenutbildning motsvarar gymnasieskolans kurser. Många anordnare erbjuder sammanhållna kurspaket med olika inriktningar. Alla kurser som ingår i kurspaketet kan även läsas som fristående kurser.

Utbildningsanordnare

Staden anordnar sfi vid sex enheter, tre privata och fyra kommunala.

De privata anordnarna inom sfi är;

- Competens i Götaland
- Lernia AB
- Utbildningsborgen.

De kommunala anordnarna inom sfi är;

- Söderorts vuxengymnasium
- Västerorts vuxengymnasium
- Åsö vuxengymnasium.
- Stockholms intensivsvenska för akademiker, två yrkesinriktade utbildningar inom ramen för SFX, Svenska för pedagoger och Svenska för ingenjörer. Utbildningarna sker i nära samverkan med Stockholms Universitet och KTH.

Lernia och Competens erbjuder alla studievägar, Utbildningsborgen erbjuder studieväg 2 och 3. Åsö vänder sig till studerande inom studieväg 3 och Västerort och Söderort till studieväg 1 och 2.

Utbildning för gravt synskadade och blinda sfi-studerande ges vid Västerorts vuxengymnasium. För hörselskadade studerande köps utbildningsplatser av Huddinge kommun. Vidare finns ett nytt samarbete med Västanviks folkhögskola, som har utbildning i teckenspråk för invandrare. Staden har där köpt platser för ca tio döva personer. För målgruppen traumatiserade flyktingar eller invandrare har staden avtal med Utbildningsborgen.

Vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå bedrivs av elva externa anordnare:

- ABF
- Academedia
- Competens i Götaland
- Information och Kompetens i Sverige AB (InfoKomp)
- Jensen Education
- Kungsholmens Utbildningscentrum (Lidingö folkhögskola)
- Lernia AB
- Lärgården Utbildning AB
- NTI-Skolan
- Sweja Kunskapscenter
- Utbildningsspecialisterna lege artis AB

Vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå bedrivs i egen regi av två större enheter;

- Västerorts vuxengymnasium
- Åsö vuxengymnasium.

Åsö utför även prövningar på uppdrag av staden., ca 2 500 prövningar per år utförs. Särvox bedrivs inom egen regi. Särvox bedriver utbildning på uppdrag av ett tiotal kommuner i Stockholms län vilka man har samarbetsavtal med.

Sammanhållna kurspaket för vuxna ges även i mindre omfattning vid Thorildsplans gymnasium och S:t Eriks gymnasium. Resultat och analys från dessa enheter presenteras inte i denna redovisning.

Finansiering

Sfi finansieras i staden via en fast schablon utifrån antalet helårsstuderande baserat på 528 timmar per studerande och år. Respektive anordnare erhåller ersättning utifrån antalet erbjudna timmar för varje studerande. Ersättningen är differentierad utifrån studieväg, lägre ersättning för studieväg 3 (33,20 kr/tim) och högst ersättning för studieväg 1, (46,69 kr/tim).

Vuxenutbildningen är anslagsfinansierad via ett pengsystem där ersättning utgår utifrån antalet satta betyg och antalet poäng inom respektive kurs. Ersättningen varierar mellan 41 kr - 54 kr per verksamhetspoäng.

Läraryrkeshöghet

Till föregående års kvalitetsredovisning skulle alla anordnare rapportera in antalet heltidstjänstgörande lärare samt andel behöriga lärare. Variationen var då stor inom komvux, alltifrån att en anordnare inte hade någon som var behörig till Lergården och egen regi som hade en hundra procentlig behörighet.

I denna redovisning har andelen behöriga lärare blivit bättre, från 52 % som en anordnare har till 100 % som två anordnare har samt egen regi. Undantaget är i år liksom tidigare år Utbildningsspecialisterna som är den minsta enheten. De har endast en dryg heltidstjänst redovisad men tar vid behov in en behörig lärare. Anordnarna har under innevarande läsår prioriterat att höja andelen vilket visar sig positivt i årets redovisning. Lernia har höjt sin andel behöriga lärare från 19 % till 52 % och ytterligare behörighetskomplettering pågår. Noteras bör att Academedia som var den anordnare som inte hade någon behörig lärare läsåret 2006/2007 inte inkommit med uppgifter till årets redovisning, dock har de endast haft ett fåtal studerande varför det saknar betydelse.

Inom sfi varierade behörigheten läsåret 2006/2007 mellan 70-100 % hos de enskilda anordnarna. I årets redovisning framkommer att behörigheten har förändrats i negativ riktning. Variationen är nu mellan 56 -100 %. Med behöriga lärare menas en pedagogisk examen kompletterad med utbildning inom svenska som andraspråk. Dessa krav framgår i stadens avtal för gällande perioder. (Nya krav gäller från den 1 juli 2008).

Inom sörvux har man 18 heltidstjänster varav alla är behöriga med specialistkompetens.

Se vidare i bilagan, diagram 1 och 2, där andelen behöriga lärare per anordnare framgår.

Antal studerande inom sfi och studievägar

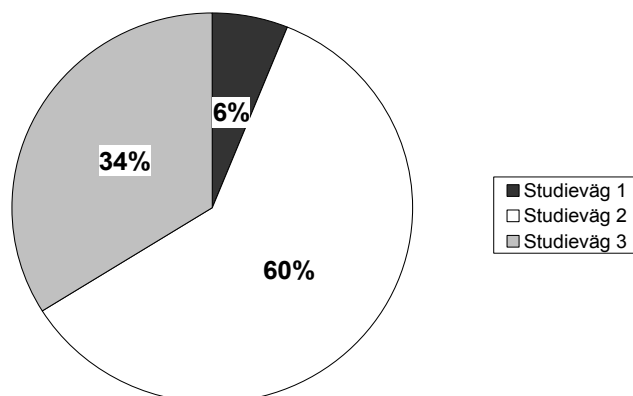
Under läsåret har 13 707 personer varit aktiva i sfi-studier, en ökning med ca 750 personer. Men antalet helårsplatser har ökat med drygt 1 000 personer vilket visar att den enskilde studerar fler timmar per vecka nu än tidigare. En sfi-studerande har rätt att läsa svenska 15 timmar i veckan. Dock varierar antalet timmar som var och en läser, en kvällsstuderande läser ca 6 timmar i veckan medan en yrkeskursstuderande läser upp till 30 timmar. (En helårsplats definieras som att en studerande läser 528 timmar per år.)

Antal studerande och antal helårsplatser inom sfi:

Läsår	Antal studerande	Antal helårsplatser	Kommunal regi i %	Privat regi i %
2004/2005	9 934	5 501	33,8	66,2
2005/2006	10 481	5 077	32	68
2006/2007	12 956	6 195	31,3	68,7
2007/2008	13 707	7 270	31	69

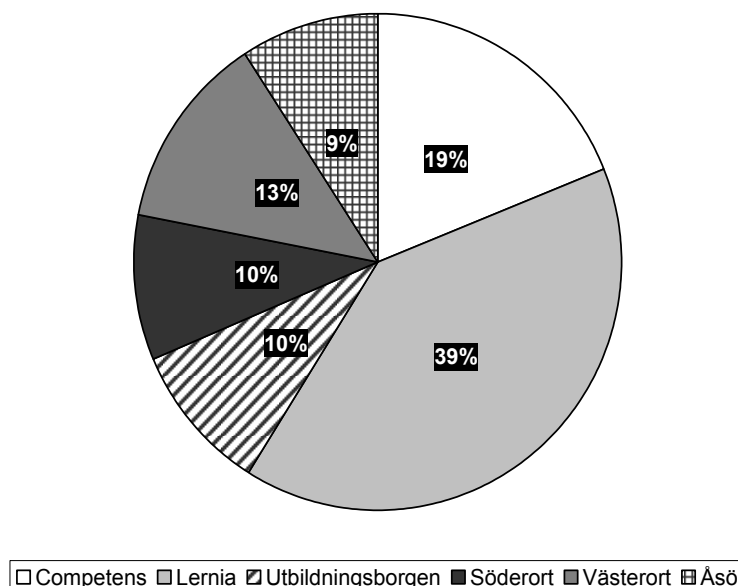
Inom respektive studieväg återfanns läsåret 2006-2007; 7 % inom studieväg 1, 63 % inom 2:an och 30 % inom studieväg 3. Läsåret 2007/2008 var fördelningen i stort den samma, en liten ökning av studerande inom studieväg 3 kan dock ses. Inom studieväg 1 återfanns 6 %, inom studieväg 2 var det 60 % och inom studieväg 3 var det 34 %. Fördelningen mellan egen regi och extern regi skiljer sig något genom att egen regi har högre andel av studerande inom studieväg 3, 40 % jämfört med 31 % hos extern regi.

Andel studerande per studieväg inom sfi läsåret 2007/2008

I bilden nedan framkommer de olika anordnarnas storlek utifrån antalet helårsplatser.

Andel helårsplatser per utbildningsanordnare 2007/2008

Av tradition har det alltid varit större andel kvinnor som studerar sfi, förutom läsåret 2006/2007 då männen var fler. Kvinnodominansen finns i denna redovisning i alla åldersgrupper förutom i åldern 65-69 år där männen utgörs av 59 %. En förklaring kan vara de äldre grupper som visat sig populära och uppskattas av deltagarna.

Fördelningen mellan kvinnor och män inom sfi:

Läsår	Kvinnor	Män
2004/2005	59	41
2005/2006	58	42
2006/2007	48	52
2007/2008	55	45

Den största gruppen, drygt 25 % är i åldern 25-29 år och i åldersgruppen 30-34 år är ca 23 %. En klar majoritet är unga studerande alltså och hela 75 % är under 40 år.

Den största språkgruppen är arabisktalande 22 % följt av somaliska på ca 8 %. De flesta av de sfi-studerande bor inom stadsdelen Kista Rinkeby följt av Enskede-Årsta-Vantör.

Antalet studerande inom sörvux

Antalet personer som varit aktuella under läsåret var 284, ca en tredjedel av dessa kommer från andra kommuner i länet som sörvux har samarbetsavtal med. Antalet studerande har under de senaste fem åren endast varierat marginellt, från 244 till 284. Den största gruppen, 21 %, är i åldern mellan 25-29 år och under 40 år är det 67 %. Om man jämför med sfi och komvux så är studerande inom sörvux något äldre. En relativt jämn könsfördelning är det dock, med en liten övervikt för männen, 54 % av de studerande är män.

Antal studerande inom vuxenutbildningen

Staden har under läsåret erbjudit vuxenutbildning till drygt 15 000 personer. Det motsvarar 5 736 helårsplatser. Av dessa platser var 1 604 helårsplatser inom den grundläggande delen. En helårsplats baseras på 800 studiestödspoäng per person och år. En person läser en eller flera kurser under sin studieaktiva tid. Många studerande läser dock på deltid eller läser bara en enstaka kurs varför antalet personer vida överstiger antalet heltidsplatser.

Under året har en total minskning skett av antalet utbildningsplatser och begränsningar har införts för hur många poäng den enskilde har rätt att läsa. 800 poäng är med några få undantag det antal poäng som man har rätt att läsa. De nya förutsättningarna har påverkat anordnarna i olika utsträckning men de flesta har haft betydligt färre studerande än tidigare år. Under läsåret har ca 2000 personer ej antagits till utbildning beroende på att de inte tillhört någon av de prioriterade målgrupperna.

Antalet studerande inom vuxenutbildningen;

Läsår	Motsvarande helårsplatser á 800p	Antal personer som varit aktuella under läsåret	Varav i grundlägg. utbildning á 800p	Varav i grundlägg. utbildning personer
2004/2005	7383	20 879	1354	4210
2005/2006	7720	21 116	1636	4701
2006/2007	8958	19 983	1913	4400
2007/2008	5736	15 200	1604	3800

Under läsåret 2007/2008 studerade 15 200 personer inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Noteras bör att alla dessa individer inte tar betyg i de kurser som påbörjas. Ca 3 000 individer avbryter sina studier utan att ta något betyg alls under sin aktiva tid.

Fördelningen mellan män och kvinnor under läsåret 2006/2007, då var ca en tredjedel av de studerande män och ca två tredjedelar kvinnor. Ca 80 % av de vuxenstuderande var under 40 år.

Den största gruppen läsåret 2007/2008 återfinns i åldern 20-24 år, vilket motsvarar 30 % av alla individer. Under 40 år är även i år hela 80 %. Kvinnodominansen kvarstår i alla åldersgrupper – ca 10 000 var kvinnor och 5 200 var män vilket blir 66 % kvinnor. Endast bland de unga studerande i åldern 17-19 år är det fler män som studerar.

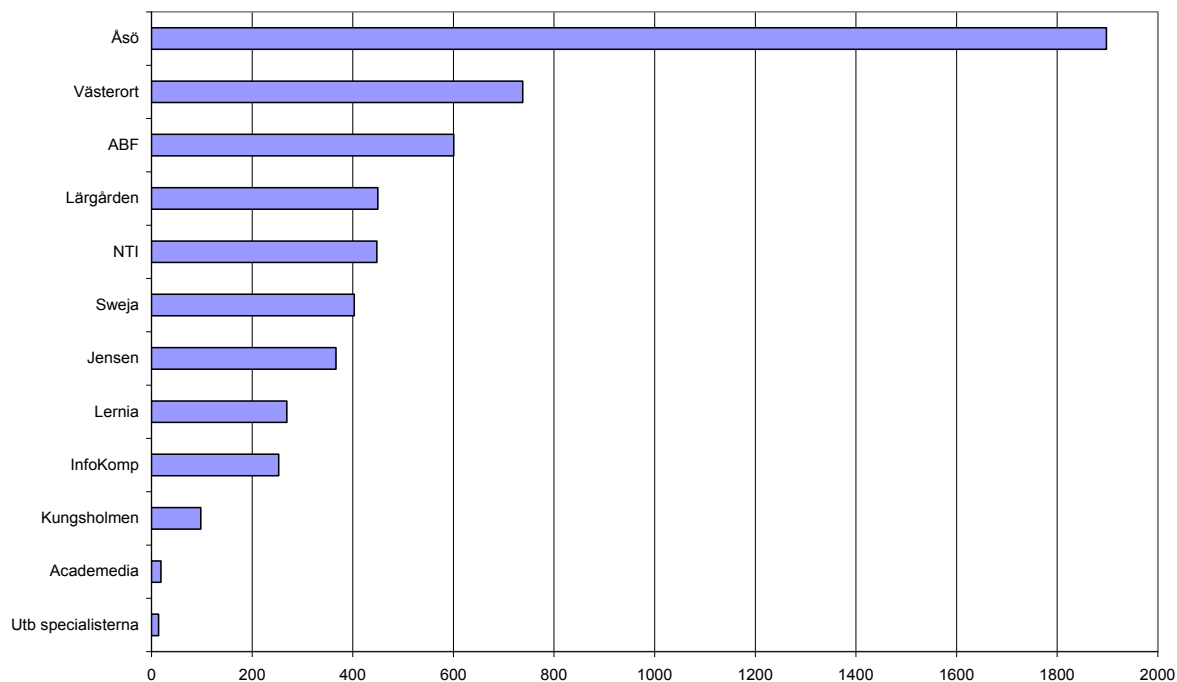
Andelen studerande som väljer att studera inom kommunal regi respektive extern regi har endast marginellt förändrats genom åren. Dock kan man se en viss ökning av studerande till egen regis fördel under senaste läsåret.

Andel studerande inom kommunal respektive extern regi:

Läsår	Andel kommunal regi Grundlägg. Nivå	Andel privat regi Grundlägg. nivå	Andel kommunal regi Gymnasial nivå	Andel privat regi Gymnasial nivå
2004/2005	68 %	32 %	47 %	53 %
2005/2006	69 %	31 %	42 %	58 %
2006/2007	66 %	34 %	37 %	63 %
2007/2008	68 %	32 %	41 %	59 %

Åsö vuxengymnasium är i särklass störst av alla anordnare, de är ca tre gånger så stora som ABF som är den största externa anordnaren. Minst är Utbildningsspecialisterna som har yrkesinriktade utbildningar, bl.a. starta eget. Fördelningen mellan anordnarna utifrån antalet helårsplatser kan åskådliggöras genom bilden nedan.

Antal helårsplatser per utbildningsanordnare, läsåret 2007-2008

Uppföljning av läroplansmålen inom sfi

Inledning

Inom denna del görs endast en bedömning och analys av uppnådda resultat inom respektive läroplansområde.

För att nå sina mål arbetar man på enheterna flexibelt, individinriktat, ger extra stöd vid behov, har utvecklingssamtal samt samtalar kring den individuella studieplanen.

Kunskap och lärande

”Skolan ska sträva efter att varje elev tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieprogram” (Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94).

Kunskap i fokus (Stockholms skolplan 2008)

Fler elever skall nå målen för utbildningen. (Utbildningsnämndens mål från verksamhetsplan 2008)

Resultat

Målen hos anordnarna handlar mest om att andelen godkända studerande skall öka. Ingen anordnare anger ett exakt mål, dvs. anger en siffra att sträva mot. De flesta har mål som anknyter till läroplansmålen medan en anordnare inte har något mål alls.

Betygsutveckling de senaste fyra läsåren inom all sfi:

Läsår	Betyg A	Betyg B	Betyg C	Betyg D
2004/2005	59 %	68 %	71 %	86 %
2005/2006	54 %	63 %	65 %	81 %
2006/2007	54 %	69 %	68 %	84 %
2007/2008	68 %	73 %	71 %	80 %

För detaljerade resultat per betyg och anordnare, se i bilagan diagram 3-6.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

För betyg D har resultaten sjunkit med fyra procentenheter sedan läsåret 2006/2007 och med sex procentenheter sedan läsåret 2004/2005. En förklaring kan vara att fr.o.m. den 1 januari 2007 infördes en ny kursplan i sfi. Enligt kursplanen är ”intentionen att alla elever ska ges möjlighet att studera upp till och med kurs D”. I informationen till den tidigare kursplanen hette det att en studerande som avslutat sin studieväg ska kunna fortsätta i en högre kurs inom en annan studieväg ”om den studerande har förutsättningar att följa kursen”. Denna skillnad gör att fler studerande än tidigare har tagits in på kurs D som inte haft förutsättningar att klara kursen. Ytterligare en orsak kan vara att studerande kräver att få göra sitt slutprov innan de enligt lärarna har nått målen för kursen. Dock har flera anordnare, bl. a. Åsö vuxengymnasium en betydligt bättre måluppfyllnad, 91 % klarar betyg D vilket är en procentenhet högre än föregående år. Här har man börjat med kollegiehandledning och kollegiebesök vilket kan bidra till en ökad fokusering och utveckling. En ökad betoning, uppger de flesta anordnare att de har, på den individuella studieplanen, handledning och det enskilda samtalet

Som framgår av tabellen ovan har resultaten inom betyg A och B ökat markant. För betyg A glädjande nog med 14 procentenheter från föregående år. Om man tittar på de enskilda anordnarna har alla anordnare höjt sina resultat inom betyg A. Att studieresultaten för de lågutbildade inom studieväg 1 varit så goda under läsåret kan bla tillskrivas de särskilda stödsatser som gjorts. Förvaltningen har

med centrala medel gjort det möjligt att rikta insatserna till de relativt få inom studieväg 1. Mindre grupper och stöd av modersmållärare har bidragit till ökningen av andelen godkända. Lärare har också utifrån sina individuella kompetensutvecklingsplaner genomgått särskilda satsningar kring lågutbildade.

Inom betyg B har resultaten från föregående år höjts med 4 procentenheter och inom betyg C med 3 procentenheter, inom dessa grupper återfinns även de flesta studerande. B-grupperna har haft särskilda satsningar på skrivning, något som kan ha bidragit till att höja resultaten. Dock visar inte alla anordnare på positiva resultat. Men i enheternas kvalitetsredovisningar framgår då att de otillfredsställande resultaten kan bero på att studerande har en alltför splittrad tillvaro med krav på arbete eller praktik ibland parallellt med sfi. Ytterligare orsaker som påverkar är att man inom vissa stadsdelar lever i en mycket segregerad miljö där man så gott som aldrig behöver praktisera svenska för sitt vardagliga liv. Inom dessa stadsdelar återfinns högst andel studerande.

Ytterligare orsaker till det bättre resultatet kan vara den förändring av timtilldelningen som gjordes under 2007. Tidigare fick de studerande ett visst antal timmar per kurs och när dessa tog slut skulle de studerande göra prov. Av dem som inte nått målen för kurserna ABC och vars resultat därmed blev IG fick de flesta förlängning på kursen. Det nya systemet innebär att de studerande först fick ett mindre antal timmar och att skolorna sedan kunde begära förlängning av kursen utan att den studerande först gjorde prov. Förvaltningen var dock mer restriktiv med att ge förlängning på kurs D än på ABC-kurserna. Lernia anger bl.a. att detta nya system inte slagit igenom riktigt hos deras lärare varför de har ett sämre resultat än snittet för Stockholm. Många lärare där lät studerande skriva proven redan efter det första korta antalet timmar.

Drygt hälften av de studerande uppger i brukarundersökningen att de önskar studera fler timmar i veckan än vad de idag gör. Studerande inom extern regi önskar detta i högre utsträckning än studerande inom egen regi vilket till en del kan förklaras av att inom egen regi läser man redan fler timmar i veckan. De flesta studerande, 75 %, uppger att de kommit i rätt grupp, dvs. de läser med personer som har liknande bakgrund och förutsättningar. Av de som uppgett att de kommit i fel grupp anser 60 % att gruppen är för lätt och 40 % för svår.

Vid Vuxenutbildning Stockholm görs en relativt omfattande test av ens språkliga förutsättningar och förväntad progression. En klassificering överförs till de enskilda utbildningsenheterna som därefter har ansvar för att individerna studerar i rätt grupper under hela studietiden. Anordnarna kan numera även ändra klassificeringen om behovet uppstår.

Vid frågan vilka de största problemen är med sfi-kursen uppger 30 % att de inte har tillräckligt med tid att avsätta för sina studier. 30 % uppger också att de inte lär sig vad man behöver på kursen. Vid tidigare mätningar har denna andel varit betydligt högre. Nästan samma andel, 27 %, uppger att de har problem med ekonomin. Dessa problem påverkar givetvis resultaten som många anordnare vittnar om i sina redovisningar.

Vissa anordnare anger i sina redovisningar och i dialogerna att de idag har känslan av att ha ett sämre studerandeunderlag vilket inte stämmer. Gruppen A-studerande inom studieväg 1 har snarare minskat och studerande inom studieväg 2 har även varit relativt konstant.

Lärarna får i brukarundersökningen ett mycket högt omdöme av de studerande särskilt när det gäller deras hjälpsamhet. 85 % är nöjda eller mycket nöjda med att lärarna "hjälp mig". Beträffande arbetstakten är färre nöjda, endast 28 % är mycket nöjda med arbetstakten som kan vara både för hög eller för låg. 79 % anser också att lärarna är mycket bra eller ganska bra på att lära ut svenska.

Nationella provet

Inom sfi är det endast inom kurs D som nationella prov finns. Att göra nationella provet är en förutsättning för att erhålla betyg D inom sfi. Vid jämförelse mellan utfallet på proven och andelen godkända betyg är överensstämmelsen mycket god fram till läsåret 2006/2007.

Resultaten inom kurs D/Nationella provet jämfört med andelen godkända på kurs D

Läsår	Andel godkända nationella provet/kurs D	Andel godkända betyg kurs D
2004/2005	75 %	86 %
2005/2006	74 %	81 %
2006/2007	78 %	84 %
2007/2008	68 %	80 %

En anledning till att bedömaröverensstämmelsen har sjunkit är att bedömningskriterierna till de nationella proven i sfi har förtydligats och man har gått från ett poängsystem på de skriftliga uppgifterna och samtalen till att bedöma dessa med G eller IG. Detta kan ha påverkat resultaten på proven och därmed den sämre överensstämmelsen.

Avbrott

Totalt har 7 000 individer gjort avbrott under läsåret, dock kan noteras att en individ kan göra flera avbrott under mätperioden. Av dessa avbrott är det 4 500 som avbryter sina studier av ”okänd” anledning, ca 500 för arbete eller praktik och 900 av ”annan orsak/övrigt”. Inom koden ”okänd” anledning döljer sig en mängd orsaker. När enheter efterforskar varför man har slutat sfi utan att meddela varför blir svaret ofta - arbete för kortare eller längre tid, sjukdom, åkt till hemlandet etc. En stor del av avbrotten sker under augusti, man återvänder inte till sfi efter sommaruppehållet på fyra veckor. Samtliga anordnare uppvisar en liknande fördelning av antalet avbrott.

Slutsats: En klar förbättring har skett inom betyg B-C vilket visar att trenden från tidigare år håller i sig. För betyg A har flera års negativa betygsutveckling vänt kraftigt uppåt.

Normer och värden

samt utvärdering av likabehandlingsplanen

”Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.” (Lpf 94)

Värderingar, trygghet och hälsa. (Skolplan 2008)

Alla elever skall omfattas av en god fysisk och psykosocial miljö. (Utbildningsnämndens mål från verksamhetsplan 2008)

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Arbetet med normer och värden är med några undantag ständigt pågående mer eller mindre integrerat i den ordinarie verksamheten. Arbetet skulle kunna vara mer konkret nu när lagen om likabehandling har funnits under ett par år. Vid föregående års redovisning var det fortfarande ett trevande i vad lagen förde med sig. Inför denna redovisning anmodades anordnarna att utvärdera sitt arbete med likabehandlingsplanen. Endast ett fåtal anordnare har redovisat detta. Samtliga anordnare beskriver att

de vid olika lärarmöten tar upp planen och medvetandegör att den är ett levande dokument som alla bär ett ansvar för. Den används även till i undervisningen, då främst inom introduktionen.

Lernia Sfi är den enda anordnare som tar upp att det inkommit klagomål, övriga menar att det inte förekommer någon mobbning inom deras enheter. Detta ser förvaltningen som osannolikt då man har att arbeta med en mängd olika personer med olika kulturella och språkliga bakgrunder. Vid dialogsamtalen framkommer att Västerort kan se att det förekommer mobbning mellan olika studerandegrupper samtidigt som de menar att klimatet är mycket gott vilket framkommer bla i deras runda-bords-samtal. Vid Söderort har man inom ramen för ett EU-samarbete aktivt arbetat med frågan med de studerande. Olika föreläsningar har genomförts där olika aspekter på demokrati och likabehandling har tagits upp med efterföljande livliga diskussioner.

Utifrån inlämnat material och dialogerna ser förvaltningen att enheterna bör utveckla konkreta arbetssätt med att upptäcka om och i vilken utsträckning mobbning och kränkande behandling förekommer. Vidare bör man fundera på hur insatta lärarna är och i vilka forum identifierar man frågan.

Någon direkt fråga från brukarundersökningen finns inte att relatera till här men frågan om allmän trivsel kan hänföras till den generella frågan ” Hur nöjd eller missnöjd är du med sfi-studierna?” 82 % svarar att de mycket nöjda eller ganska nöjda med sfi-studierna, flest nöjda studerande finns på Söderort, 89 %. Tittar man på de anordnare som får sämre resultat är det anordnare som har högutbildade studerande som sin målgrupp. De är av tradition mer krävande. Förvaltningen anser att man som anordnare för denna målgrupp bör anpassa sitt arbets- och förhållningssätt till just denna målgrupp. Tittar man vidare på hur nöjda studerande är med lärarna och annan personal är det stor skillnad däremellan. Lärarnas insatser är hela 86 % nöjda eller mycket nöjda med, medan övrig personal endast får 61 % . Frågor man måste ställa sig är då hur möter vi våra studerande? Vem möter studerande på skolan och hur?

Beträffande hantering av eventuella klagomål är det av stor vikt att enheterna har ett strukturerat arbetssätt. Vid frågan om de studerande vet vem man ska vända sig till om man vill klaga på något rörande studierna så svarar 41 % på Åsö att de inte vet vem man ska vända sig till. På Competens i Högdalen är svaret på motsvarande fråga 25 %. Generellt är det 34 % hos samtliga anordnare som svarar att de inte vet vem man ska vända sig till vilket förvaltningen anser är en alltför hög siffra.

Slutsats: Någon utvärdering av likabehandlingsplanen har inte skett men alla är väl medvetna om lagens krav och dess innehåll. Enheterna bör utveckla konkreta arbetssätt för att upptäcka om och i vilken utsträckning mobbing och kränkande behandling förekommer.

Ansvar och inflytande

”De demokratiska principerna att kunna påverka, vara delaktig och ta ansvar skall omfatta alla elever. Elevernas ansvar för att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande på såväl innehåll som former skall vara viktiga principer i utbildningen. Enligt skollagen åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer.” (Lpg94)

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Alla anordnare uppger att de arbetar mycket och engagerat med ansvarsfrågan och betonar vikten av att studerande kan utöva inflytande över undervisningen och dess upplägg. Flera ser också att de har nöjda studerande trots att inga resultat redovisas. Man hänvisar till ”känslan”, en känsla som inte skall förringas. Duktiga pedagoger känner av ganska så säkert om en studerande är mogen att ta ett eget ansvar eller ej. Competens redovisar dock resultat från en intern mätning att deras studerande inte

uppfattar sig som delaktiga i lektionsplaneringen. Detta skall man nu arbeta vidare med på enheten. Lernia har även redovisat resultat från en intern deltagarenkät.

”Har du en studieplan?” är en fråga som ställts i brukarundersökningen. 27 % uppger att de inte har en studieplan eller är osäkra i frågan. Ingen skillnad kan ses mellan egen regi eller extern regi på ett övergripande plan. Men om man tittar till den enskilde anordnaren uppger 19 % på Söderort att de inte har någon plan eller inte vet, och på Åsö är det 35 %. En förklaring till att Söderorts studerande svarar att de har en studieplan i högre omfattning än andra kan vara den yrkesinriktning man har där. Av nödvändighet måste ju en intensiv kommunikation till för att valet av yrkeskurs ska bli rätt.

42 % uppger vidare att de aldrig sitter ner med sin lärare och diskuterar studierna. Generellt är resultaten något bättre än 2006 då 47 % aldrig hade samtal med sin lärare. Inte heller här finns någon skillnad på en övergripande nivå mellan egen och extern regi. Vid Competens i Högdalen svarar dock 32 % att de aldrig har samtal med sin lärare och vid Lernia Globen är det nästan hälften, 49 % som aldrig har samtal. Dessa siffror kan eventuellt förklaras med att vid Lernia Globen har man studerat under en relativt kort period och kanske inte hunnit med något samtal än medan man på Competens har en stor andel studerande som varit inskrivna mer än ett år.

Trots att enheterna arbetar mycket och engagerat med att ge studerande redskap för att kunna ta ansvar för sina studier avspeglar sig inte det i brukarundersökningens resultat. I enheternas kvalitetsredovisningar kan man läsa att de studerande har en vardag som är tyngd av en vuxens persons alla sysslor, såsom småbarn, sjuka föräldrar, arbete eller praktik. Studierna prioriteras inte i den utsträckning som skulle behövas utan man tar den enkla vägen där inget merarbete krävs. När studierna blir alltför krävande och framsteg uteblir blir frånvaron hög och efter en period avbryter en alltför stor grupp studierna utan att uppsatta mål har nåtts. Utvecklingssamtal är en förutsättning som ett verkningsfyllt arbetsredskap och samtalen bör schemaläggas för att bli nyttjade, vilket många redan gör.

Glädjande är att flera enheter i sina redovisningar detta läsår har höjt nivån ovanför ”kaffeautomaterna”, dvs. man ser inflytandefrågan i ett vidare begrepp än att diskutera den fysiska miljön vilket i sig inte skall förringas.

Slutsats: Utvecklingssamtalen är nyckeln till framgång och kan utvecklas vidare.

Utbildningsval – arbete och samhällsliv

”De frivilliga skolformerna skall nära samverka med den obligatoriska skolan, med arbetslivet, med universiteten och högskolorna och med samhället i övrigt” Vidare ” får kännedom om arbetslivets villkor särskilt inom sitt studieområde...” Utdrag ur Lpf 94.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Inom sfi samverkas det på olika nivåer beroende på studiegrupp, de flesta har anknytning till arbetslivet och det omgivande samhället. Några arbetar på ett systematiskt sätt med praktik, språk- och/eller yrkesinriktat. Vid Söderort har man yrkesinfärgad sfi sedan flera år tillbaka. I kurserna ingår även en praktikperiod. Utbildningsborgen och Competens arbetar också med praktik medan man på Lernia har målsättningen att de studerande har en färdigställd meritportfölj vid kurslut. Stockholms intensivsvenska för akademiker, samverkar konkret med KTH och Stockholms universitet utifrån sitt utbildningskoncept samtidigt med att många skolor i länet tar emot enhetens studenter för fältstudier.

Arbetet på enheterna skall ju dels ta tillvara den erfarenhet som de studerande besitter samtidigt som kunskap och inblick skall ges till målgruppen om arbetslivets krav och normer.

Vad som är framträdande i brukarundersökningen är att 80 % sfi-studerande efterfrågar studiebesök och tycker det är viktigt men det är bara 20 % som uppger att det är mycket vanligt förekommande. 50 % uppger dock att besök utifrån på skolan förekommer. 66 % anser det är viktigt med besök från ett företag men bara 31 % uppger att det förekommer. Resultaten kan tolkas att den enskilde önskar mer av denna vara, dvs. olika representanter från företag är uppskattat likaså att det är värdefullt med studiebesök. Vid jämförelse mellan egen och extern regi är studiebesök ungefär lika vanligt förekommande men gällande företagsbesök på skolan och besök från det närliggande samhället finns vissa skillnader. Hos externa anordnare anger 41 % att det aldrig eller mycket sällan förekommer företagsbesök medan det inom egen regi är 47 % som uppger detta. Gällande övriga besök från t.ex. närpolis eller försäkringskassa är de 49 % hos extern regi som uppger att det mycket sällan eller aldrig förekommer sådana besök och 54 % inom egen regi. Den anordnare som får bäst resultat är Competens, där svarar 32 % att det ganska ofta eller mycket ofta förekommer besök från näringslivet, 36 % företagsbesök och 56 % att studiebesök sker ofta eller ganska ofta. Dessa siffror ligger fyra-fem procentenheter högre än genomsnittet.

Resultaten talar sitt tydliga språk - studerande önskar verkligen mer utblickar från sin dagliga undervisning. Vid samtal med ansvariga på enheterna framkommer dock att det inte alls är ovanligt att när studiebesök planeras så uteblir en stor andel av de studerande, en paradox som är nog så utmanande. Detta kan bero på att studiebesöken måste förankras i gruppen ordentligt innan så studerande kan förbereda sig. Likaså är det viktigt att besöken följs upp ordentligt i undervisningen. Men det är också vanligt att deltagare i sfi inte följer med pga av man saknar SL-kort. Detta har gjort att flera enheter nu tillhandahåller SL-remsor vid besök utanför stadsdelen.

Vidare kan vissa känna motstånd att lämna sitt bostadsområde/närområde och man kan även känna osäkerhet pga av den fysiska ansträngningen som måste till.

Slutsats: Studiebesök etc. måste förankras bättre och orsaker till att studerande uteblir från efterfrågade besök bör undersökas.

Betyg och bedömning

Skolan ska sträva efter att varje elev tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat – och kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven i kursplanerna.

Utdrag ur Lpf 94.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Flera anordnare har här fångat in rätt mål och arbetar målmedvetet för att få sina studerande medvetna om vilka kriterier och krav som finns för olika betygsnivåer. Men målområdet flyter ihop med målen kunskap samt ansvar och inflytande.

Inom Lernia arbetar man med att studerande får göra en självskattning för varje betygsriterium. Denna självskattning tillsammans med den individuella studieplanen diskuteras mellan lärare och studerande och utvecklingsbehov kan då snabbt identifieras. Vid deras analys framkommer att det är fokusering kring utvecklingssamtalet och arbetslagens samarbete som gör att de nu är nära sitt mål. Flera anordnare arbetar med portfoliomodellen vilket de bedömer som ett bra arbetssätt som ger en tillförlitlig grund till att få allt material samlat så att en rättvis bedömning kan ske. Vidare nämns också den ”bedömarpärm” som Skolverket har tagit fram som ett mycket gott verktyg att arbeta efter.

Men det viktigaste instrumentet är att staden har tagit fram gemensamma prov för betyg A-C och rektor har på nära håll, ofta och regelbundet sedan 2001 deltagit i betygskonferenser inom de upphandlade verksamheterna. Även gemensamma bedömarseminarier mellan egen regi och extern regi har anordnats varför förvaltningen kan säga att det är en god bedömaröverensstämmelse inom sfi bland stadens anordnare. Rektor har dock sett en tendens att det på vissa enheter finns en större benägenhet att sätta godkänt betyg på de studerande som inte klarat proven än hos andra. Det har i dessa fall inte heller alltid funnits dokumentation som visar att den studerande presterat bättre i andra sammanhang än de gjort på provet.

Utblickar utanför staden har också skett via Stockholms intensivsvenska för akademiker, som tillsammans med andra kommuner som anordnar SFX-utbildningar haft gemensamma konferenser. Enheternas engagemang i frågan framgår också tydligt när det gäller att få en likvärdig bedömning på den lokala enheten och även i staden. Men lärarna inom mindre enheter kan trots allt känna sig ensamma och man efterlyser seminarier i ämnet initierade av förvaltningen.

Analys av arbetssätt som finns om hur man får de studerande medvetna om kriterier och kursinnehåll syns inte lika tydligt i de enskilda redovisningarna men enligt brukarundersökningen är det 28 % fler i år än 2006 som uppger att de är nöjda med lärarnas insatser. Lärarna lever upp till förväntningarna på en dialog och 86 % uppger att lärarna talar om vad man ska lära sig på kursen och 81 % är nöjda eller mycket nöjda med hur lärarna kommunicerar vad som gäller för att klara godkänt på kursen. Någon större skillnad mellan anordnare är det inte, dock är studerande inom den högsta studievägen något mindre nöjda. Ett fenomen som är vanligt bland högutbildade invandrare, de ställer högre krav än de som har lägre utbildningsbakgrund.

Slutsats: Anordnarna lever upp till förväntningarna från studerande och från förvaltning men förvaltningen bör initiera efterfrågade seminarier kring betyg och bedömning.

Uppföljning av läroplanens övergripande mål inom – grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt särvox

Inledning

Inom denna del görs endast en bedömning och analys av uppnådda resultat inom respektive läroplansområde.

För att nå sina mål arbetar man på enheterna flexibelt, individinriktat, ger extra stöd vid behov, har utvecklingssamtal samt samtal kring den individuella studieplanen.

Kunskap och lärande

”Skolan ska sträva efter att varje elev tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieprogram” (ur Läroplan för de frivilliga skolformerna Lpf 94.)

Kunskap i fokus (Stockholms skolplan 2008)

Fler elever skall nå målen för utbildningen. (Utbildningsnämndens mål från verksamhetsplan 2008)

Resultat

Läsår	Andel godkända Grundläggande Nivå	Andel godkända Gymnasial nivå	Antal satta betyg Grundläggande nivå	Antal satta betyg Gymnasial nivå
2004/2005	71 %	76 %	2 485	51 451
2005/2006	67 %	74 %	4 634	51 922
2006/2007	63 %	75 %	2 621	48 398
2007/2008	76 %	74 %	2 240	29 297

Läsår	Andel godkända inom allmänna kurser	Andel godkända inom kärnämnen	Andel godkända inom yrkeskurser	Antal satta betyg totalt Gymnasial nivå
2004/2005	72 %	71 %	81 %	51 451
2005/2006	69 %	67 %	78 %	51 922
2006/2007	69 %	66 %	81 %	48 398
2007/2008	66 %	68 %	81 %	29 297

För betygsresultat per anordnare se diagram 7-11.

De flesta anordnare har som mål att fler av deras studerande skall klara godkänt nivå. En del sätter en siffra på målet och då är det 80 %, ett mål som staden hade för ett antal år sedan.

Som framgår av ovanstående resultat har andelen godkända inom den *grundläggande vuxenutbildningen* ökat med 13 procentenheter. Men anordnarna är inte nöjda med resultatet, man vill nå högre resultat. Men de flesta ser att man är på rätt väg. Enheterna arbetar mycket med

individualisering och lärarna har tät och nära kontakt med de studerande. InfoKomp t.ex. arbetar med mentorer som tidigt kan fånga upp eventuella studierelaterade problem. Orsaker till ökningen kan också vara att anordnare uppmärksammar sina studerande på sambandet mellan närvaro och större chans till att klara kursen. Vid s.k. "IG-varning" har man i större utsträckning förlängt kurserna än tidigare. En högre närvaro kan ha bidragit till ökningen och som deltagare har man förhoppningsvis upptäckt att det finns ett samband mellan närvaro och resultat. Vidare har en åtstramning skett från förvaltningens sida när det gäller avbrott, har man avbrutit sina studier, två kurser inom samma period, så måste man vänta ca sex månader innan man kan bli antagen igen. Studerande kan alltså ha blivit mer rädda om sin plats.

Ett antal anordnare framhåller även portfoliomethoden som en viktig del i framgångsrika studier; att den studerande själv kan följa sin egen kunskapsutveckling, och även kan återvända till tidigare produktion för reflektion, med eller utan lärarstöd, ses som en stor tillgång. Kungsholmens utbildningscentrum som höjt sitt resultat från 48 % till 67 % beskriver i sin analys småskaligheten och närheten mellan lärare och studerande samt de stödsatser som satts in som förklaring till den positiva utvecklingen. Deras samtliga lärare är även behöriga.

Inom den *gymnasiala vuxenutbildningen* har andelen godkända studerande sjunkit med en procentenhet på generell nivå. Som framgått tidigare har begränsningar införts när det gäller vilka som får studera inom komvux. Detta har fått till följd att alla som söker till studier inte kan antas som tidigare år. Då kunde studerande som ville komplettera sina gymnasiebetyg antas och det fanns även de som hade en hel eller delar av en högskoleutbildning med sig i bagaget. Naturligtvis bör dessa förändringar avspegla sig i resultatet. De flesta anordnare vittnar om, i sina redovisningar och i dialogerna, att studerandeunderlaget har förändrats. En del studerande har inte suttit på "skolbänken" på 10-20 år och har således en studieovana och kanske även en negativ upplevelse av ungdomsskolan. Andra studerande kan ha bristande språkkunskaper och är inte vana vid det svenska utbildningssystemet. Vid Västerorts vuxengymnasium som har bland det högsta resultatet på en generell nivå anser man att resultaten utan tvekan kan höjas ytterligare genom att en mer anpassning av undervisningen. Likaså behöver förståelsen för utvecklingssamtalen och betygskriterierna öka. Sweja har också en hög måluppfyllnad och i deras analys funderar man över andelen MVG som har minskat och hur de ska lyckas utmana sina deltagare att nå högre höjder.

De anordnare som har distansundervisning tycker sig märka att studerande fortfarande tror att det är lättare att klara distanskurser än "vanlig" undervisning. Och inom denna form är det ännu mer vanligt att man arbetar parallellt med studierna och tar på sig ett för stort uppdrag. Lärare kan ha svårare att fånga den enskilde individen för att på ett naturligt sätt uppmuntra och stödja. Många anordnare säger att det även slår igenom inom denna studieform att deltagarna har sämre förkunskaper än tidigare.

Enligt brukarundersökningen anger 24 % att de har haft åtminstone vissa problem att följa undervisningen på grund av bristande kunskaper i svenska språket. Denna andel har ökat sedan tidigare år. Men andelen som har svårt med svenskan varierar hos de olika anordnarna, på NTI t.ex. har endast 7 % uppgett detta medan på Västerort är det närmare 40 % som har problem med språket. Resultaten inom yrkeskurserna är fortsatt höga, även i år är det 81 % som uppnår godkänt resultat. De flesta anordnarna befinner sig nära genomsnittet. Förklaringen kan vara att studerande är mer motiverade inom dessa kurser och de läser oftast sammanhållna kurspaket vilka oftast leder direkt till arbetsmarknaden. Men inom de allmänna ämnena har resultaten sjunkit från 69 % till 66 %. Tittar man tre läsår tillbaka så har resultaten sjunkit med sex procentenheter. För kärnämneskurserna har resultaten pendlat några procentenheter upp eller ner de senaste åren.

Inom egen regi har kursutbudet en klar övervikt av allmänna kurser och kärnämneskurser, 64 %. Inom extern regi är fördelningen i stort det omvända, yrkeskurserna är 61 % av det totala utbudet inom den gymnasiala delen.

På frågan i brukarundersökningen om lärarnas förmåga att anpassa undervisningen till de studerandes förkunskaper svarar 60 % att de är ganska nöjda eller mycket nöjda vilket är samma resultat som tidigare år. Mest nöjda är man på Kungsholmens utbildningscentrum, studerande inom distansen har inte i många fall kunnat bedöma lärarna i detta avseende. Av de studerande som svarat på brukarenkäten studerar ca 24 % inom distans, en ökning med tio procentenheter sedan 2005.

Nationella proven

Andelen godkända betyg inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning var 74 % läsåret 2007/2008. För dem som hade genomfört nationella prov var andelen godkända kursbetyg i genomsnitt 80 %. Inom grundläggande vuxenutbildning var andelen godkända resultat på de nationella proven i matematik 70 %, engelska 78 % samt svenska 78 %. Motsvarande siffror för baskurserna inom gymnasial vuxenutbildning var 74 % godkända i matematik, 81 % godkända i engelska samt 91 % godkända i svenska .

Intressant är överensstämmelsen mellan kursbetyg och omdömen på nationella prov. Som exempel kan nämnas, att för de studerande som fått omdömet icke godkänt på de nationella proven i matematik inom grundläggande vuxenutbildning var andelen godkända kursbetyg 65 %. För de studerande som fått icke godkänt på de nationella proven i engelska var andelen godkända kursbetyg 14 %, d v s betydligt lägre.

Liknande mönster kan ses på gymnasial vuxenutbildning för Matematik A och Engelska A. Av dem som fick omdömet icke godkänt på nationella proven var andelen godkända kursbetyg i matematik 26 % medan andelen godkända betyg i engelska endast var 4 % för motsvarande grupp.

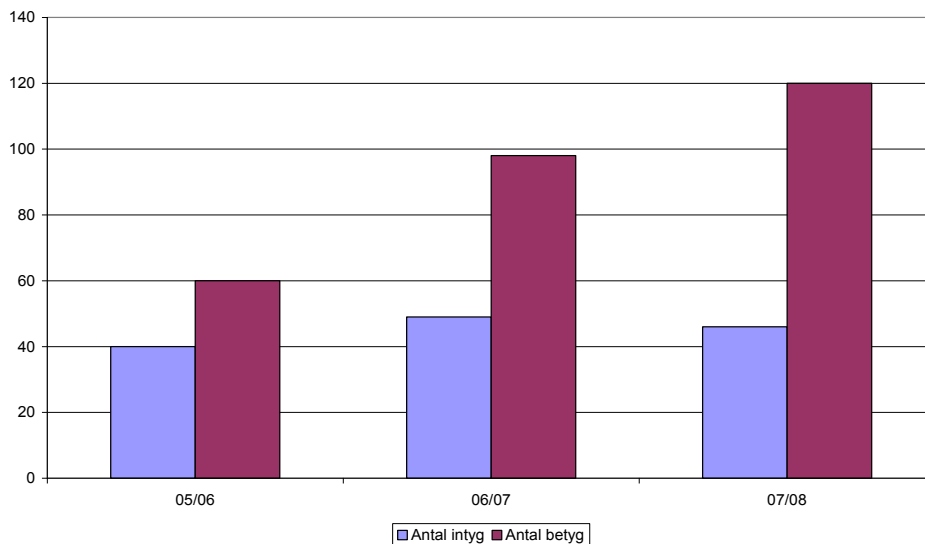
Slutsats: Resultatet inom den grundläggande vuxenutbildningen har stigit avsevärt. På yrkeskurserna inom den gymnasiala delen är resultaten fortsatt högt. Förbättringsutrymme finns inom de allmänna kurserna och inom kärnämnen.

Resultat Särvox

Under aktuellt läsår 2007/2008 sattes totalt 166 betyg eller intyg, en ökning med 19 betyg eller intyg sedan läsåret 2006/2007.

Antalet betyg och intyg totalt för studerande inom särvox

Bedömning och analys av måluppfyllelsen särvox

Inom träningskolenivån studerar 13 %, inom grundsärnivån 37 % och inom den gymnasiala nivån återfinns 50 % av de studerande. Antalet satta betyg och intyg är relativt lågt i förhållande till antalet kurser som de studerande är eller har varit inskrivna i även om antalet stadigt ökar. Under läsåret har studerande deltagit i 337 kurser. Studerande inom särvox studerar efter individuella studieplaner vilket gör att studielängden kan bli mycket varierad. Lärarna har en ständig dialog mellan sig och mellan de studerande för att betygskriterierna skall matchas mot studieframstegen. Kännetecknande för särvox är att grupperna är små men ambitionen är att gruppstorleken skall öka vilket det gör successivt. Är det fler än fem studerande per grupp är det alltid två lärare som arbetar tillsammans. 2002 hade man 43 grupper med två studerande per grupp och i dag är den siffran halverad. Vidare har under samma period den enskilda undervisningen sjunkit från ca 100 studerande till dagens 19. Strävan är att enskild undervisning endast skall erbjudas i undantagsfall.

När de studerande själva får svara angående gruppstorlek så uppger 80 % att de är nöjda, men av de som har enskild undervisning tycker 15 % att de är för få. Den vanligaste gruppstorleken är 2-3 i varje grupp. I den gruppkonstellationen uppger 11 % att de är för många i gruppen och lika många att de är för få.

Normer och värden

”Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.” (Lpf 94)

Värderingar, trygghet och hälsa. (Skolplan 2008)

Alla elever skall omfattas av en god fysisk och psykosocial miljö. (Utbildningsnämndens mål från verksamhetsplan 2008)

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Samtliga enheter ska ha en uppdaterad likabehandlingsplan som är utarbetad och utformad av alla på enheten; personal, studerande och ledning. Detta är en lag som alla enheter nu lever upp till. Planen skulle utvärderas under läsåret och arbetet med utvärderingen skulle redovisas i kvalitetsredovisningarna.

Ett genomgående drag i år är att utbildningsanordnarna i sina beskrivningar av arbetet med normer och värden breddat perspektivet till att inte enbart gälla de studerande utan också omfatta alla medarbetare. Vid de dialoger som förvaltningen har haft kring kvalitetsredovisningarna framkommer att samtliga är väl medvetna om lagens innebörd och har utifrån Skolverkets kritik från inspektionen under 2007 fördjupat sitt arbete. Allmänt kan sägas att likabehandlingsplanen som under föregående läsår inte var något levande dokument alltmär tar formen av att nu vara det. Utvärderingar av arbetet med likabehandlingsplanen som var ett uppdrag som skulle redovisas i kvalitetsredovisningarna är det inre så många enheter som anammade. Sweja och Ubildningsspecialisterna hör till undantagen, de har på ett föredömligt sätt arbetat med utvärdering av planen, strukturerat och målmedvetet.

I brukarundersökningen framgår att endast 3 % är direkta missnöjda kring frågan om mobbning och kränkande behandling, dock är det en stor grupp, 53 % som svarar varken nöjd/missnöjd eller ”vet ej” på frågan. En förklaring kan vara att en del som svarat har undervisning på distans. Svaren var liknande även 2005. Ingen skillnad på generell nivå kan urskönjas när det gäller externa anordnare eller egen regi. Hos Jensen och NTI finns ingen som är missnöjd däremot har deras studerande till 80 % svarat att de inte vet eller varken är nöjda eller missnöjda med mobbning eller kränkande behandling. Hos båda av dessa anordnare finns i stort sett bara distansstuderande vilket kan förklara svaren. Stockholms intensivsvenska för akademiker har högst andel missnöjda studerande, 10 % är mycket missnöjda. Ett resultat som förvånar då de är en liten enhet som borde kunna ha närhet och god kommunikation mellan lärare och studerande och studerande emellan. Dock har de endast akademiker som målgrupp vilket kan vara en förklaring, men inte acceptabelt.

En liten skillnad finns dock i bemötandet, studerande hos externa anordnare är mer nöjda. 75 % är nöjda med bemötandet och 5 % är missnöjda. Resterande finns bland de som inte vet eller varken är nöjda eller missnöjda. 10 % är ganska eller mycket missnöjda med tillgången till personal som man kan vända sig till med frågor och problem, vilket är en liten förbättring jämfört med tidigare år. Även här kan man se att studerande inom extern regi är lite mer nöjda 36 %. Inom egen regi är motsvarande siffra 27 %. Att tydliggöra och synliggöra enheternas klagomålshantering kan vara ett sätt att nå bättre resultat framöver.

Några anordnare, ABF t.ex., har delat in sina klagomål i olika områden – bemötande, betygsfrågor, lokalfrågor samt övrigt. De har också angivit att de under året fått in totalt 20 klagomål. De redovisar även att de får bra betyg från Spindeln gällande bemötandet, över snittet i staden. Över genomsnittet finns också Kungsholmens utbildningscentrum, en liten verksamhet som har nära till sina studerande som dessutom har undervisning för bl.a. psykiskt funktionshindrade. Utbildningsspecialisterna toppar Spindeln gällande bemötande.

Vid NTI har man ett samarbete med en oberoende elevombudsman, dels gällande eventuella direkta missförhållande dels i förebyggande syfte. Alla studerande får information om hur man kontaktar ombudsmannen. Vid samma enhet har man också utarbetat särskilda riktlinjer gällande distansstudier.

Inom sÄrvux uppger 5 % att de har blivit mobbade, en ökning med tre procentenheter sedan 2005. Samtidigt svarar 82 % att de trivs i sÄrvux. Detta är dock en liten minskning sedan tidigare år.

Slutsats: Inom ramen för arbetet med likabehandlingsplanerna bör enheterna utveckla konkreta arbetssätt för att upptäcka om och i vilken utsträckning mobbning och kränkande behandling förekommer.

Ansvar och inflytande

”De demokratiska principerna att kunna påverka, vara delaktig och ta ansvar skall omfatta alla elever. Elevernas ansvar för att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande på såväl innehåll som former skall vara viktiga principer i utbildningen. Enligt skollagen åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer.” (Lpg94)

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

I kvalitetsredovisningarna beskriver anordnarna att de lägger stor vikt vid att ge studerande ansvar och inflytande i undervisningen. Lärare har utvecklingssamtal mer eller mindre regelbundet och de upprättar individuella studieplaner. Vid kursstart ges en omfattande information i frågan, en information som ibland kanske är överambitiös eller kommer för tidigt, en fundering som InfoKomp har i sin analys. Det finns områden som studerande kan påverka, t.ex. schemaläggning och examinationsformer och undervisningsformer men ändå är svaren i Spindeln generellt mycket svagt på frågan, ”Det finns möjlighet att påverka kursens innehåll och upplägg”. Den frågan tillsammans med frågan ”Skolan arbetar med individualisering och validering av de studerandes förkunskaper” har sämst omdöme generellt från studerande.

När det gäller distansundervisning har de studerande naturligt ett mycket stort inflytande över det praktiska men det kan vara svårare att hitta metoder som ger inflytande över innehållet. NTI-skolan talar om bedömningsinflytande och innehållsinflytande som skolan arbetar på att öka. NTI gör även en bra analys gällande varför studerande ger låga omdömen likaså en noggrann beskrivning av hur inflytande definieras.

Inom vuxenutbildningen skall alla studerande ha en individuell studieplan men endast 33 % av de studerande uppger i brukarundersökningen att de har en studieplan. Det är dock en ökning jämfört med tidigare år, 2005 var det 24 %. Av de som under 2008 svarade på frågan läste dock 26 % enstaka kurs vilket kan förklara det svaga intresset från målgruppen. Men anordnarna har ändå uppdraget även om det i praktiken kan vara ogörligt, dels för individen att se relevansen i att inneha en plan dels för anordnaren att hinna med att upprätta en plan för enbart en eller några kurser. Sammantaget saknar dock 40 % en studieplan! Har man nu en plan så är det avgörande hur man arbetar med den hos anordnaren. Av de som har en plan anser 71 % vara relativt nöjda med hur den följs upp, studerande vid Kungsholmens utbildningscentrum och Västerorts vuxengymnasium är mest nöjda i detta avseende, 95 % respektive 85 %.

När det gäller studerandes möjligheter att anordnarna ska ta hänsyn till studerandes synpunkter på undervisningen, svarar 10 % att man är missnöjd eller mycket missnöjd i frågan. Och 43 % är varken nöjd eller missnöjd eller vet inte. Trots att enheterna arbetar intensivt med att få deltagarna att utöva inflytande i undervisningen visar det sig inte i brukarundersökningen. Av ovanstående framgår att de

flesta enheterna måste arbeta vidare med att finna framgångsrika arbetsätt som gör att studerande känner sig mer delaktiga.

I samband med förvaltnings dialoger med anordnarna framgår att alla arbetar mycket aktivt med de individuella studieplanerna vilket alltså inte visar sig stämna då de studerande själva får svara. Inom särvox har alla en individuell studieplan och det finns en lång tradition av att arbeta individinriktat. Någon direkt fråga i brukarundersökningen för särvox om studieplaner finns inte men om de studerande själva valde sina kurser kan illustrera inflytande. Drygt 60 % valde själva vilka kurser de ville gå vilket är ungefär samma siffra som tidigare. 37 % uppgav att någon annan valde i deras ställe. På frågan hur de fick kunskap om särvox svarade 35 % att det var genom kurskatalogen och 31 % av sin kontaktperson och 22 % av sina föräldrar.

Slutsats: Den individuella studieplanen bör få ett större utrymme i den enskildes studier.

Utbildningsval – arbete och samhällsliv

”De frivilliga skolformerna skall nära samverka med den obligatoriska skolan, med arbetslivet, med universiteten och högskolorna och med samhället i övrigt” Vidare ” får kännedom om arbetslivets villkor särskilt inom sitt studieområde” Utdrag ur Lpf 94.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Anordnarna anpassar i så hög grad som möjligt sitt kursutbud/sina utbildningspaket till näringslivets och övriga arbetsgivares behov utifrån de ramar som ges i samband med upphandlingar av vuxenutbildning. Samarbete finns i olika grad mellan olika aktörer från högskola och universitet till praktikanordnare inom olika yrkesområden. Men skillnad finns mellan de som anordnar högskoleförberedande kurser och de som ger yrkesinriktade paket. Den senare gruppen måste av nödvändighet ha bra kontakter med arbetsgivare, bla genom praktikplatser. En uppgift som inte alltid går smärtfritt. Arbetsplatser har svårt att ta emot praktikanter beroende på en ansträngande arbetssituation samtidigt som de är i stort behov av välutbildad personal. På Jensen finns ett etablerat samarbete med rekryteringsföretag och man anordnar även uppskattade arbetsmarknadsdagar. Inom InfoKomp går man regelbundet på teater främst med studerande som läser Svenska som andra språk. Detta har varit uppskattade besök likaså är externa föreläsare mycket omtyckt.

Inom detta målområde finns inte någon direkt fråga i brukarundersökningen men frågan om kursutbud har ju viss anknytning till omvärlden. Här bedöms i första hand förvaltningens förmåga att anpassa kurser till aktuell efterfrågan. 27 % är mycket nöjda med kursutbudet, en minskning med sju procentenheter sedan föregående undersökning. De distansstuderande ger ett högre omdöme, 38 %. Majoriteten svarar dock att man är ganska så nöjd med utbudet och de med lägre utbildning är mer nöjda än de med högre utbildning.

Om man tittar på Spindeln och frågan som gäller innehållet i kursutbudet återfinns de flesta svaren kring genomsnittet, dvs. 3,4 på en fyrgradig skala vilket kan tolkas att studerande är relativt nöjda med innehållet. I brukarundersökningen framgår att kursinnehållet får ett högt omdöme, 80 % är mycket nöjda eller nöjda med kursinnehållet. Även valet av böcker och läromedel får goda omdömen av 70 %.

Särvox har inom ramen för ”Lärande exempel” av Myndigheten för skolutveckling valts ut att för finna arbetsätt i syfte att underlätta studerandes övergång till arbetslivet och vuxenlivet. Ett nätverk har bildats och erfarenhetsutbyte skall ske med bla Göteborg.

I brukarundersökningen för särvox anger 56 % att de har användning av den kunskap som de får i sitt arbetsliv. Nämnas bör att de kan kryssa i fler svarsalternativ på samma fråga. Lika många anger att de

har nytta av sÄrvox-studierna Även i hemmet och pÅ fritiden. Endast 5 % uppger att det aldrig har nytta av kunskapen i arbetslivet. Av de som svarat uppger 58 % att de arbetar nÄr de inte studerar pÅ sÄrvox. Andelen har minskat sedan 2005 dÅ 65 % uppger att de arbetade och 2003 var det 72 % som hade ett arbete. Av dessa siffror syns vikten av att stÄrka samarbetet mellan arbetsliv och sÄrvox samtidigt som utvecklingen av yrkeskurser Är av stor vikt.

Slutsats: Anordnarna lever upp till fÄrvÄntningarna inom detta lÄroplansomrÅde.

Betyg och bedÄmning

Skolan ska strÄva efter att varje elev tar ansvar fÄr sitt lÄrande och sina studieresultat – och kan bedÄma sina studieresultat och utvecklingsbehov i fÄrhÅllande till kraven i kursplanerna.
(Utdrag ur Lpf 94).

BedÄmning och analys av mÅluppfyllelsen

Inom detta mÅlomrÅde syns tydligt att man fÄrsÄker uppnÅ intentionerna i lÄroplanen. HÄr syns en fÄrbÄttring mot fÄregÅende År. Enheterna ger information till sina studerande om det svenska betygssystemet och vilka betygskriterier som gÄller fÄr de olika kurserna. Olika examinationsformer diskuteras och information kan ges bÅde skriftligt och muntligt. En anordnare ger information redan fÄre kursstart, andra tydliggÄr informationen via webben. LÄrarna och dess ledning arbetar i olika konstellationer mycket med att upprÄthÅlla en samsyn i frÅgan. Och kring de nationella proven finns vÄl utvecklade rutiner. Men alla enheter anser att det Är av oerhÄrd stor vikt att stÄndigt utvecklas kring betyg och bedÄmning varfÄr mycket utvecklingsarbete pÅgÅr. En Ånskan framkommer tydligt i dialogerna, sÄrskilt frÅn de mindre anordnarna, att fÄrvaltningen skall anordna olika mÄjligheter till erfarenhetsutbyte i ÄmnesomrÅdet betyg och bedÄmning.

I brukarundersökningen ger sex av tio studerande ett positivt svar pÅ frÅgan om man Är nÄjd eller missnÄjd nÄr det gÄller kunskapskontroll och betygssÄttnings. Vid Stockholms intensivsvenska fÄr akademiker, Jensen och LÄrgÅrden Är man mest nÄjd i frÅgan. PÅ frÅgan om man Är nÄjd med informationen om gÄllande betygskriterier fÄr kursen svarar 30 % att de Är mycket nÄjda och 40 % att de Är ganska nÄjda med informationen. Resultatet har hÄjts nÅgot. NÄjdast Är man pÅ Jensen och LÄrgÅrden. DÄremot Är man mindre nÄjd gÄllande nÄjd med hur lÄrarna informerar om hur man ligger till pÅ kursen. Hos tre externa anordnare Är fÄrre Än varannan deltagare nÄjda med informationen. Hos Stockholms intensivsvenska fÄr akademiker Är nÄrmare 80 % nÄjda eller mycket nÄjda med informationen. Inom samma enhet sÄger nÄstan hÄlften att de har problem med svenska sprÅket och att det utgÄr ett hinder i utbildningen.

Via Spindeln framkommer att studerande ger 3,5 pÅ en fyrgradig skala frÅgan om lÄraren ger tydlig information om kraven fÄr att nÅ de olika studiemÅlen/betygsnivÅerna. Flest nÄjda finns pÅ Utbildningsspecialisterna, Övriga anordnare återfinns kring snittet eller under. AngrÄnsande frÅga om mÄjligheten att pÅverka kursens innehÅll och upplÄggnings fÄr totalt 3,0, de flesta anser alltsÅ att mÄjligheterna att pÅverka kursens utformning inte Är sÅ stora. Eller sÅ Är man inte intresserad av att pÅverka, vilket flera anordnare vittnar om. MÅnga studerande anser sig inte ha tid, lust eller kunskap att vara involverad i planeringen utan vill ta emot ett fÄrdigt paket i stället.

Slutsats: Anordnarna lever upp till fÄrvÄntningarna frÅn studerande och frÅn fÄrvaltning. FÄrvaltningen bÄr ordna olika fora fÄr erfarenhetsutbyte inom betyg och bedÄmning.

Utvecklingsområden

Uppföljning från föregående års utvecklingsområden

Följande utvecklingsområden identifierades i föregående års kvalitetsredovisning:

- Seminarier om likabehandling riktad till samtliga utbildningsanordnare skall anordnas.
- Seminarier i kvalitetsarbete med betoning på mål, arbetssätt samt analys skall anordnas.
- Verka för att anordnare med kursutbud inom sfi, på c-nivå, och inom den grundläggande vuxenutbildningen erbjuder introduktionskurser om det svenska skolsystemet.
- Utbildningsförvaltningen skall intensifiera uppföljningen av all vuxenutbildning samt i övrigt följa upp brister och förbättringsområden enligt Skolverkets inspektion.

Seminarier om likabehandling genomfördes under våren 2008. Seminarierna genomfördes i samverkan med Jämställdhetsombudsmannen och riktades till skolor och enheter inom alla skolformer.

Under våren 2008 påbörjades ett projekt för utbildning i lokalt kvalitetsarbete inom kvalitetsavdelningen. Projektet har tillkommit på önskan av förvaltningen och de enskilda enheterna inom alla skolformer. Projektet som är treårigt skall fokusera på analys- och bedömningstekniker samt konsten att sätta mål. Därutöver skall det vara allmänt kompetenshöjande och inspirerande. Utbildningar har påbörjats inom grundskolan och till en del inom gymnasieskolan. Vuxenutbildningen kommer att ta del av utbildningen under våren 2009 eller påföljande höst.

Genom de nya avtal som trädde i kraft den 1 juli 2008 inom sfi och inom den grundläggande vuxenutbildningen har samtliga anordnare börjat med introduktionskurser om det svenska skolsystemet samt studieteknik. Förvaltningen kommer att följa utvecklingen.

Utvecklingsområden 2008/2009

Inom enheterna som driver sfi framkommer i deras kvalitetsredovisningar och arbetsplaner ingen direkt röd tråd inom sfi men varje anordnare har utifrån sina förutsättningar identifierat en handfull utvecklingsområden. Områden som skall utvecklas är allt ifrån att studerande skall bli medvetna om hälsans betydelse för inlärning och den enskilde skall bli medveten om sina styrkor och svagheter till att lärarna behöver mer fortbildning om lågutbildades lärprocess. Däremellan anges att individanpassningen skall öka, närvaron öka, den arbetslivsinriktade undervisningen skall öka och kursplanerna skall konkretiseras ytterligare.

Till skillnad mot sfi har ett flertal anordnare inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning en samsyn på vad som behöver utvecklas. I deras kvalitetsredovisningar och arbetsplaner framstår individanpassningen som ett gemensamt område att utveckla likaså de individuella studieplanerna. Likabehandling tar även de flesta upp som ett område att alltid utveckla. Vidare har ett flertal tagit upp vikten av att utveckla validering inför kursstart och under studierna. Även kontakterna med arbetslivet ser man att det bör utökas i syfte att underlätta för sina studerande att få ett arbete efter studierna.

Förvaltningen ser det som angeläget att enheterna utvecklar konkreta arbetssätt för att upptäcka om och i vilken omfattning mobbing och kränkande särbehandling förekommer. Vidare bör enheterna inom sfi satsa mer på utvecklingssamtalen och med kraft på att utöka antalet kontakter med det omgivande samhället. Det är också angeläget att arbetsformer och metoder som leder till ett reellt inflytande i undervisningen utvecklas. Förvaltningen bör ta initiativ till att anordna seminarier inom området betyg och bedömning.

Det är också angeläget att arbetsformer och metoder som leder till ett reellt inflytande i undervisningen utvecklas. Likaså bör arbetssätt utvecklas för att förhindra avbrott. I verksamhetsplanen för 2009 fastställs två nya indikatorer för vuxenutbildningen, inflytandet skall öka och avbrotten minska.

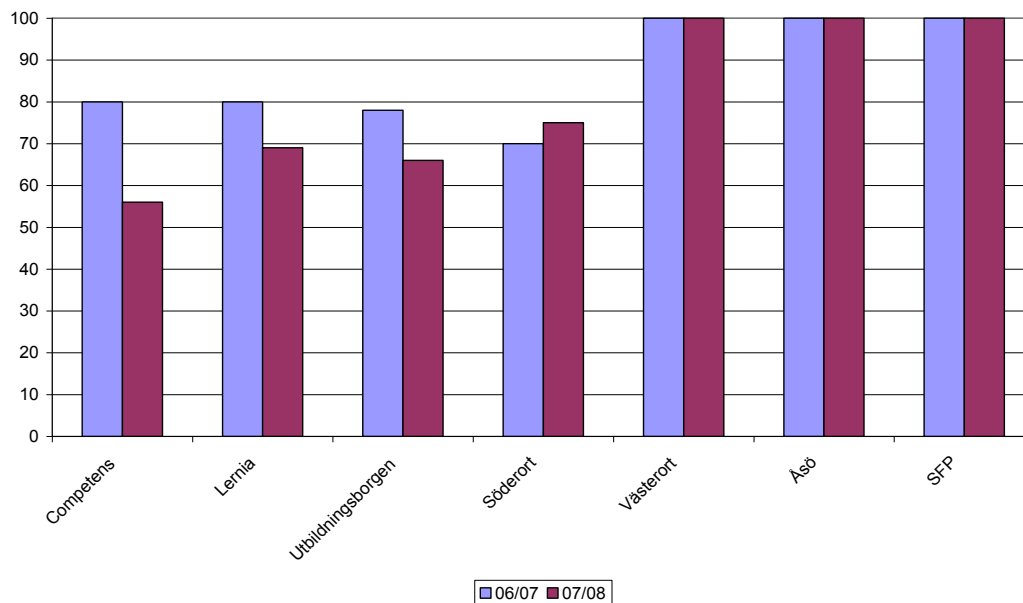
Förvaltningen kommer även fortsättningsvis att genomföra strukturerade dialoger med ansvariga hos de olika anordnarna i samband med inlämnandet av kvalitetsredovisningar och arbetsplaner och vid behov.

Samtliga ovan beskrivna utvecklingsområden kvarstår att fortsätta utveckla och följa under kommande läsår. Därutöver fortsätter förvaltningen att arbeta efter den utvecklingsplan inom de prioriterade utvecklingsområdena som antogs av utbildningsnämnden i maj 2008 och som revideras i samband med verksamhetsplan 2009. De prioriterade områdena är; Kompetenshöjande insatser inom kvalitetsarbete, betyg och bedömning, språkutveckling samt matematik.

Bilaga till kvalitetsredovisningen för läsåret 2007/2008

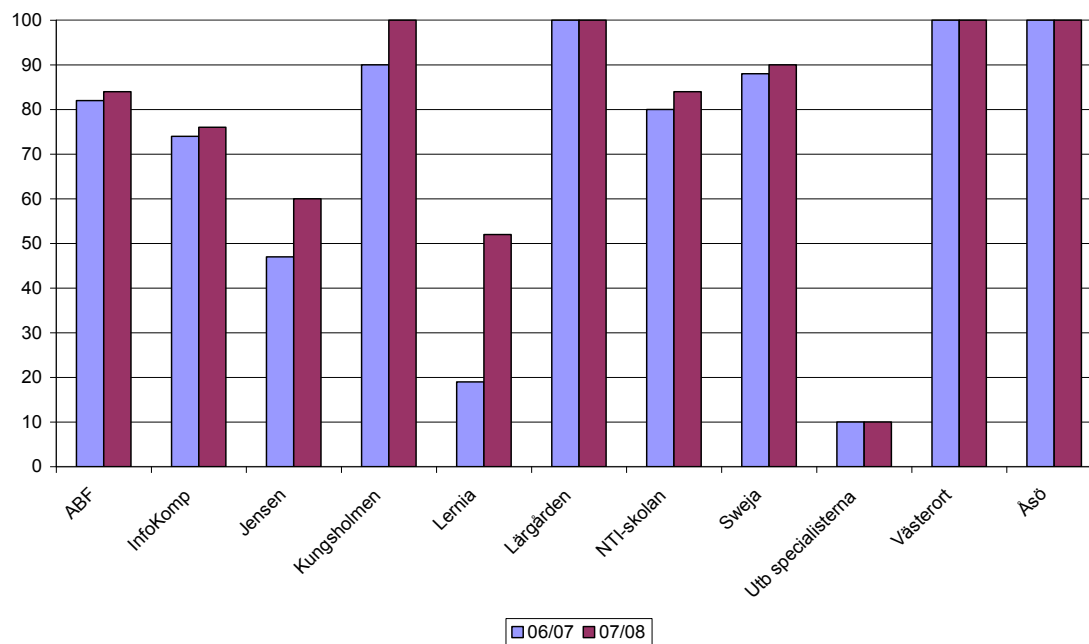
Diagram 1

Andel behöriga lärare per anordnare inom SFI 2006/2007 och 2007/2008

Diagram 2

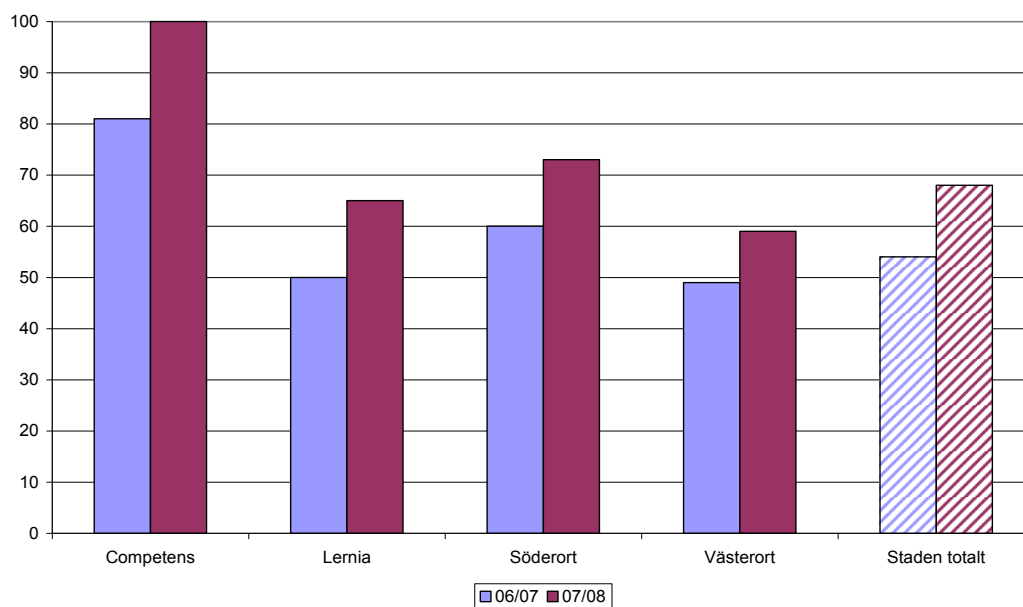
Andel behöriga lärare per anordnare inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning 2006/2007 och 2007/2008

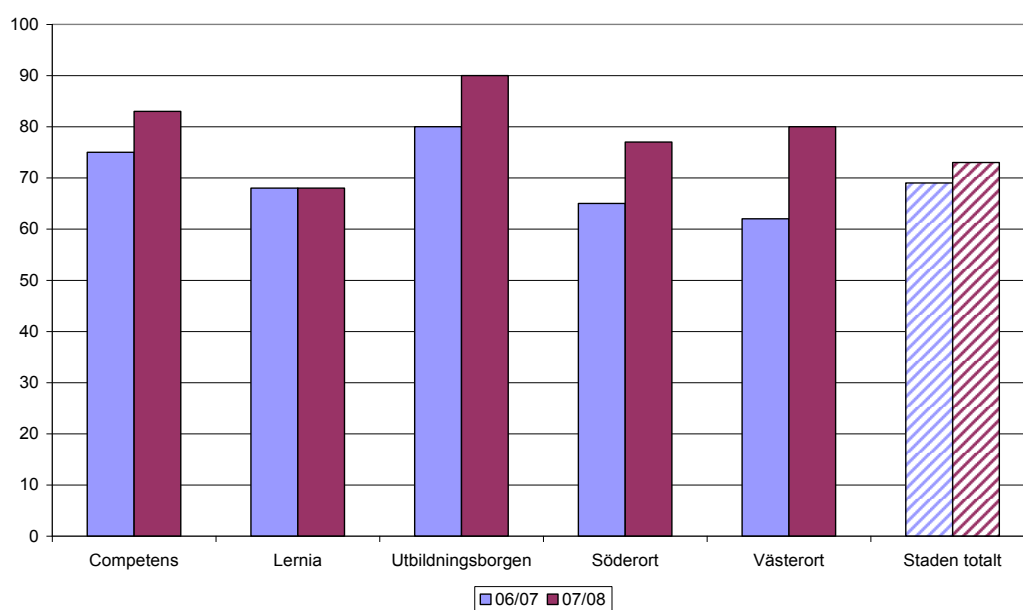
Diagram 3

Andel godkända betyg (%) på A-nivå inom SFI 2006/2007 och 2007/2008

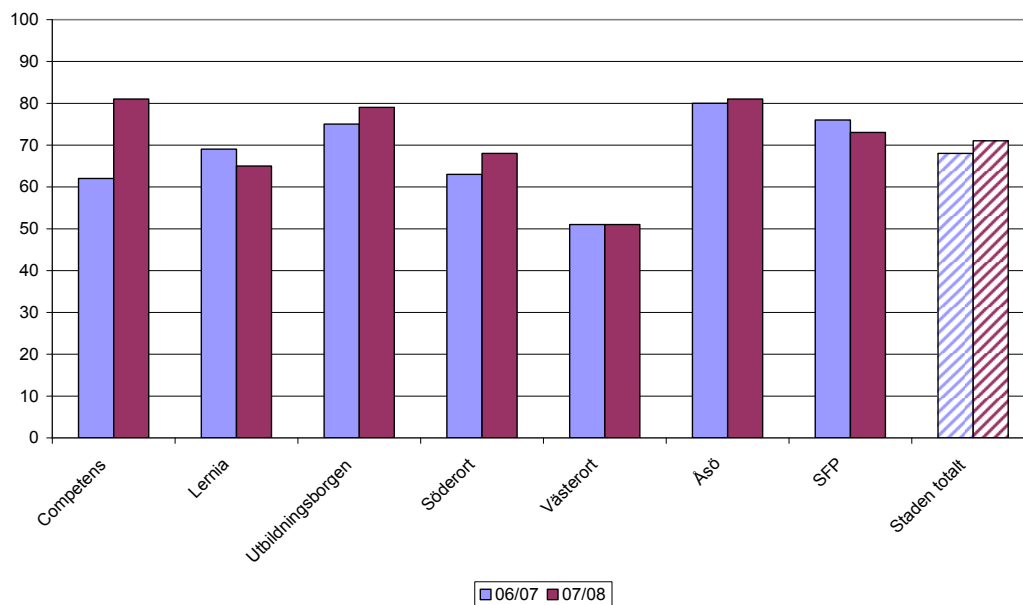
Diagram 4

Andel godkända betyg (%) på B-nivå inom SFI 2006/2007 och 2007/2008

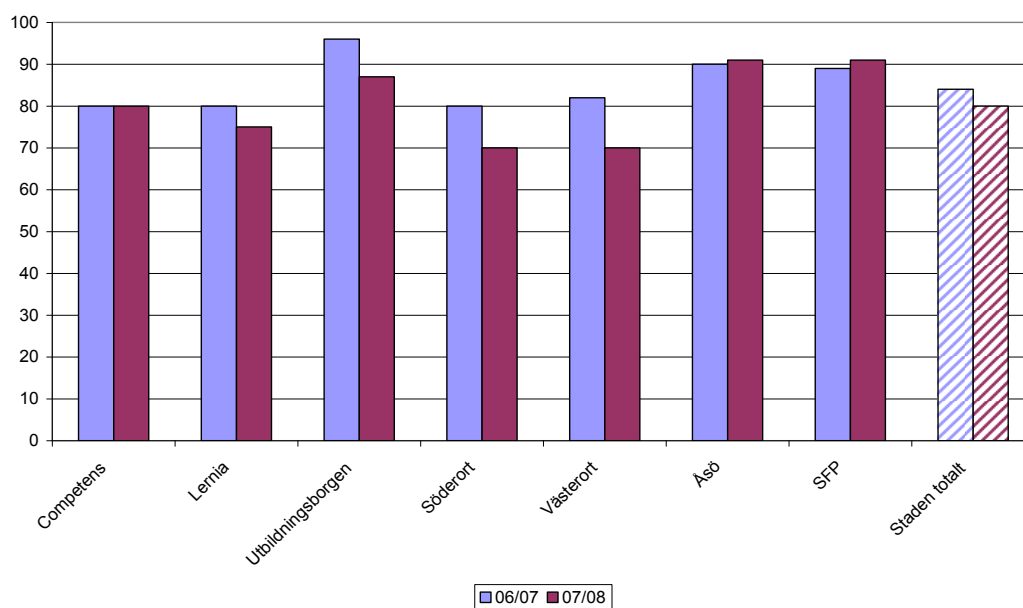
Diagram 5

Andel godkända betyg (%) på C-nivå inom SFI 2006/2007 och 2007/2008

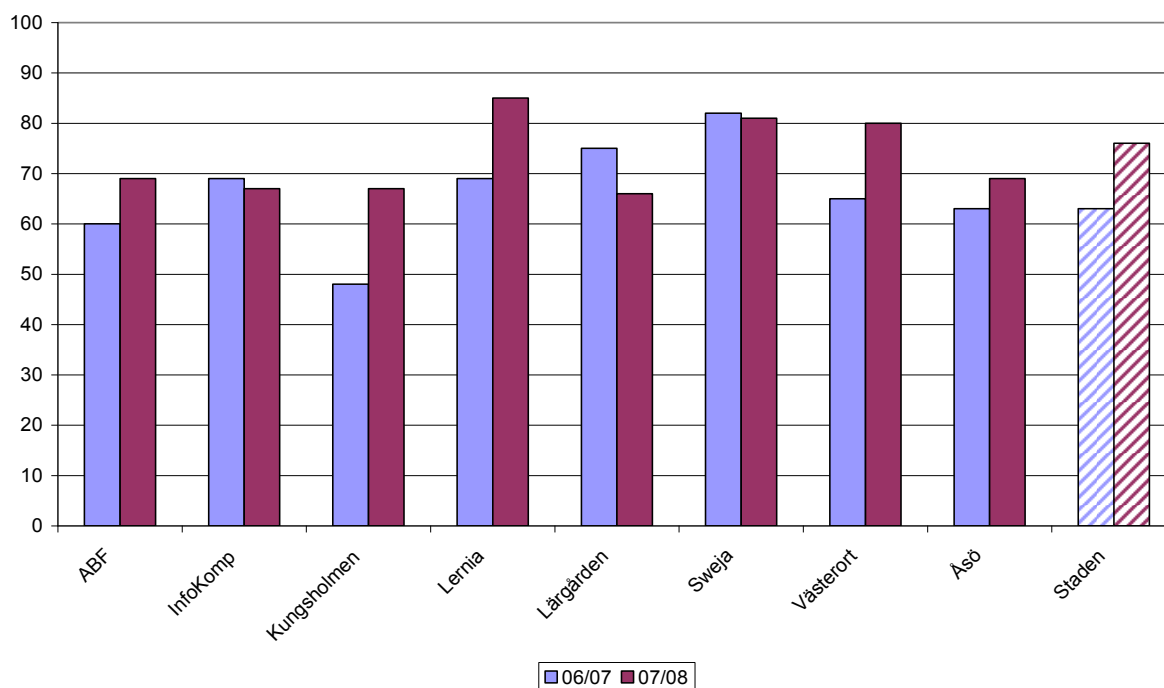
Diagram 6

Andel godkända betyg (%) på D-nivå inom SFI 2006/2007 och 2007/2008

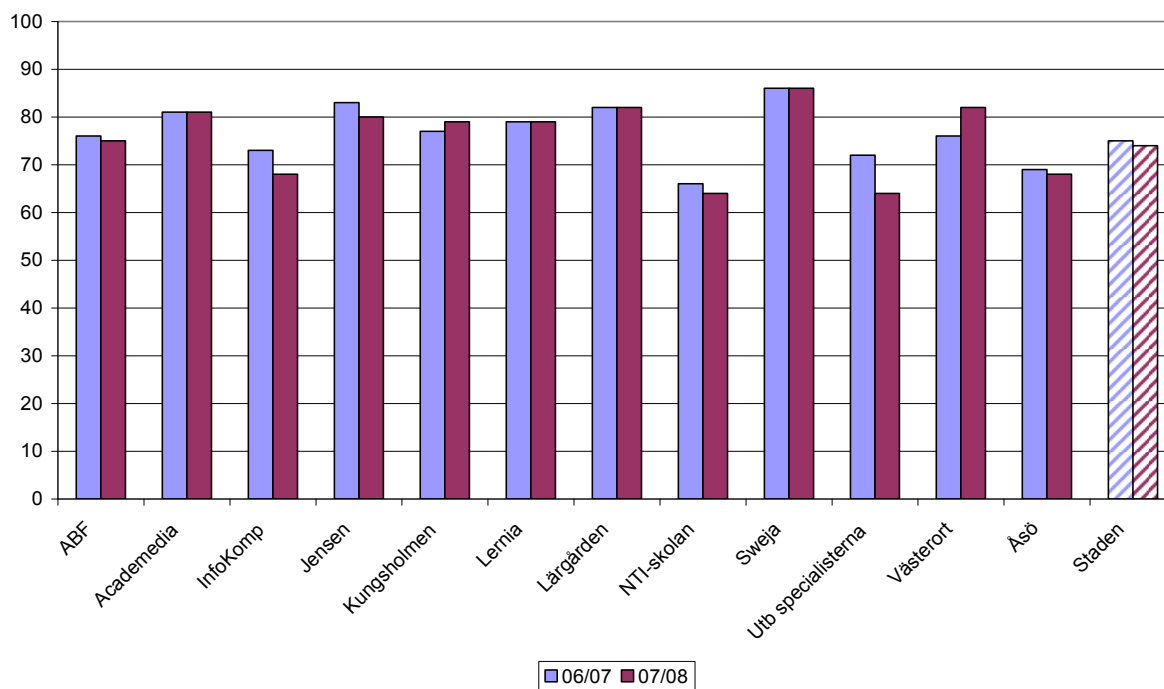

Diagram 7

Andel godkända betyg (%) inom grundläggande vuxenutbildning 2006/2007 och 2007/2008

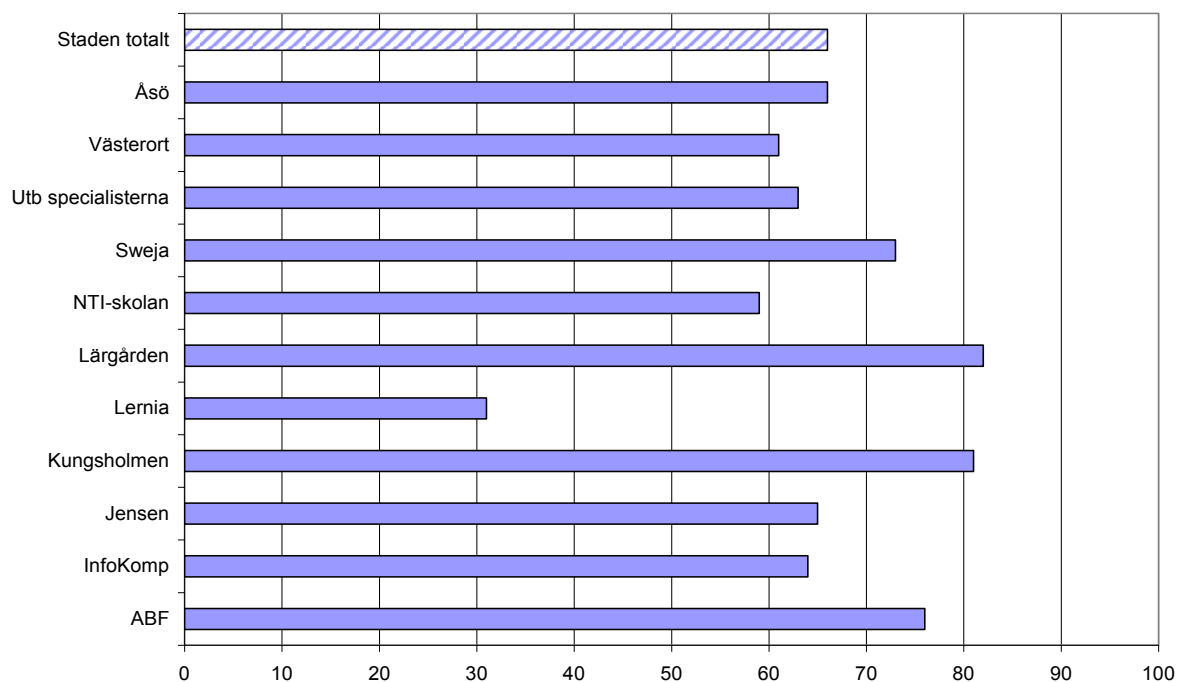
Diagram 8

Andel godkända betyg (%) inom gymnasial vuxenutbildning 2006/2007 och 2007/2008

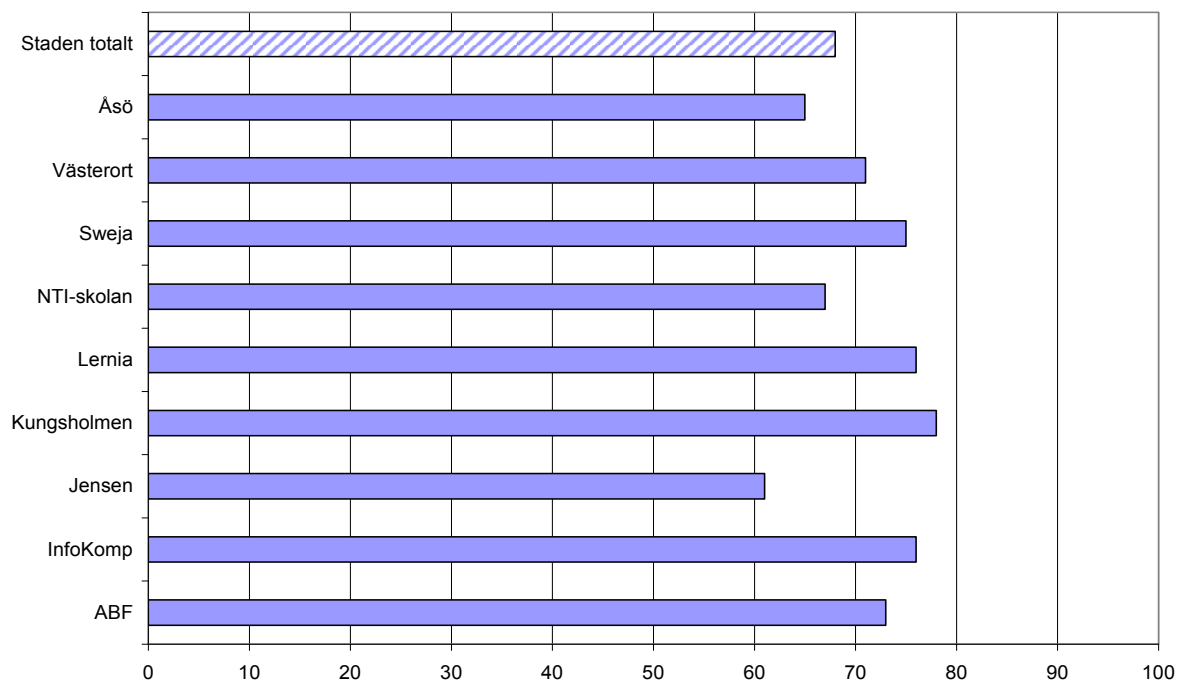

Diagram 9

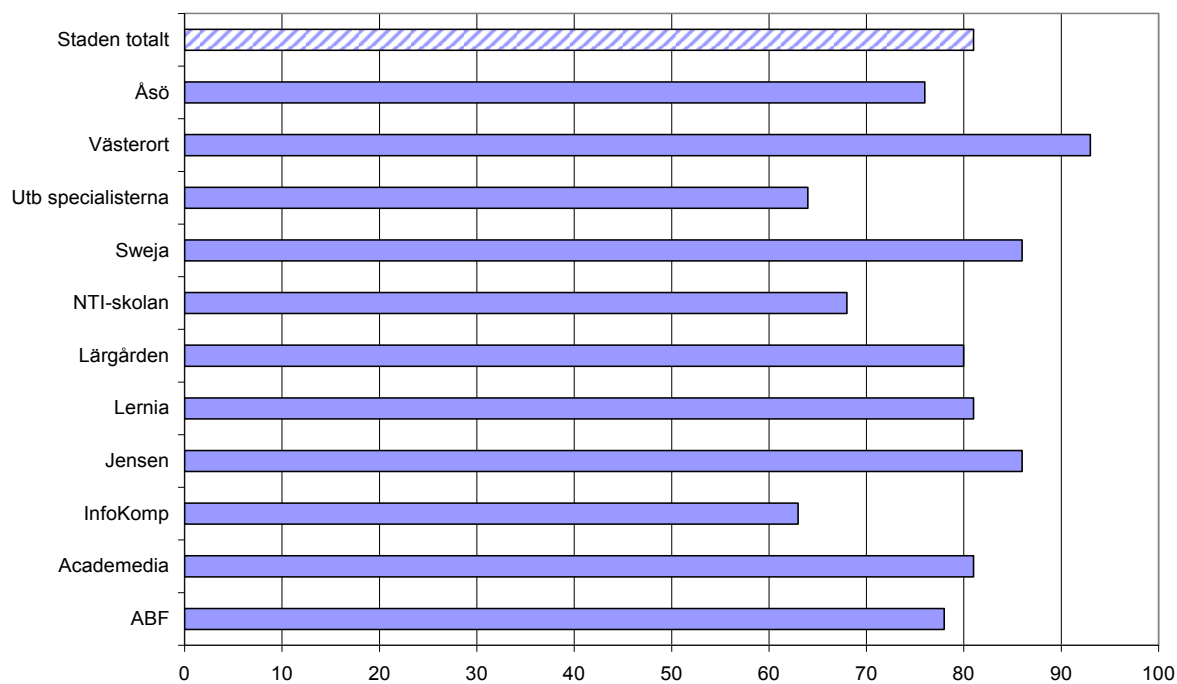
Andel godkända betyg (%) inom gymnasial vuxenutbildning 2007/2008, allmänna ämnen

Diagram 10

Andel godkända betyg (%) inom gymnasial vuxenutbildning 2007/2008, kärnämnen

Diagram 11
Andel godkända betyg (%) inom gymnasial vuxenutbildning 2007/2008, yrkesämnen

Diagram 12
Antal betyg/intyg inom Särsvux 2005/2006 – 2007/2008

